

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 16. detsembril 1972

Nr. 97 (3785)

14. aastakäik

Küsimus Sergeli-turul: Miks ei käsitleta kunagi rahvamörva raudeesriide taga

Olof Palme! Miks ei seata kunagi küsimuse alla rahvamörvasid Venes? Heinrich Böll! Sinu kolleegid täidavad vene vaimuhaiglaid! Balti rahvad nõuavad inimõigusi! — Sellised olid kirjad plakatitel, mida vihma käes kandsid pühapäeval Sergeli turul Stockholmis meeleavaldajad ülekohtu vastu N. Liidus. Riigipäeva uue hoone ette oli kogunenud paartuhat inimest, kes kuulasid riigipäevaliikme Per Ahlmarki (fp), vabakirikupastori Ingemar Martinsoni ja vene vangide olukorda esile toova organisatsiooni SMOG esindaja Anneli Koppeli — eesti tütarlaps, kes paar aastat tagasi end protestiks aheldas ühe Moskva kaubamaja võredele ja ametivõimude poolt välja saadeti.

Kohal oli seekord ka Rootsi kui ka Läänesaksa televisiooni esindajad ning meeleavaldust refereeriti nii TV-s kui ka raadios.

Anneli Koppel oma sõnavõtus kirjeldas, kuidas KGB jälitab ja hävitab usulisi ja inimõigusi nõudvaid kodanikke N. Liidus.

Ta kirjeldas olukordi vene vanglates ja mentalhaiglates, detailselt kirjeldades peksmist, piinamist ja

mõrvamiste juhtumeid. Anneli Koppel tegutseb SMOG-is, organisatsioonis, mis on ülesandeks teinud valgustada läänemaailma nõukogude terrorist teistimõltele vastu.

Riigipäevaliige Per Ahlmark ütles, et N. Liidus allutatakse inimlik vabadus majanduslike huvidele. Kuna inimvabadusi ei tuunustata, peavad valitsejad vastaste rõhumist loomulikuks. Kui vabas maailmas põlastust

avaldatakse Kreeka režiimi suhtes, siis peaks vaba maailm põlastust avaldama ka režiimi vastu Moskvas.

Pastor Ingemar Martinson omakorda lõi näiteid usulise martüüriumi kohta N. Liidus ja kirjeldas usulike olukorda ateistlike ehitatud riigis:

— Usklikud N. Liidus on korduvalt palunud abi oma vältluses, Järg. lhek. II

Riigipäevaliige Per Ahlmark kõnelemas Sergeli-turu meeleavaldusel plakatite taustal, mis ise enda eest kõnelevad. Tema kõrval paremal teine kõneleja, eestlanna Anneli Koppel, kes esindas SMOG-i (EPL-foto Lepper).

K. LAANTEE STOCKHOLMI ÕPETAJAKS

Konsistoorium otsustas Stockholm EEL Koguduse nõukogu palvel muuta koguduse nimi K. Veemi peapiiskopiks olemise kestel "EELK Stockholm Peapiiskoplikuks Koguduseks". Koguduse nõukogu oli enne seda heaks kiitnud peapiiskopi ettevalmistused õpetaja Karl Laantee kutsumiseks Stockholm koguduse õpetaja kohale. Laantee on annud põhimõttele nõusoleku. Ta on praegu õkumeenilise instituti direktoriks Montevideos Uruguais, kust ta vabaneb omal palvel 1. mail tuleval aastal, et siirduda Stockholm.

Konsistooriumi täiskogu koosolekul 11.11.72 otsustati asutada EELK välismaet ja selle juhatajaks paluda assessor praost Jaak Taul asukohaga London. Dr. J. Taul võitis ülesande vastu ja esitab töökava vahetkordade tööstamiseks teiste kirikutega.

Konsistooriumi juures olemasolev fond kirikuõpetajate ettevalmistamiseks saab omale põhikirja, mida plaati koostada assessor dr. jur. Artur Taskal. Noorte kirikuõpetajate saamine ja tööerakendamine on tähtsimaid ja tähtsamaid küsimusi üldse, lähtudes meie kiriku tuleviku seisukohast. Arvestades vajadust tõhusate majanduslike eelduste loomiseks, kaaluti võimalike sissetulekuallikate kirikulikmete igaaastast panust selles otstarbeks ja avalikuse poole pöördumist, et laste ja noorte ühise ja pändadaks sellesse fondis. Klõideti heaks peapiiskoplik kava. Koguduste Akad.

kutsuda kokku EEL K Kanada praostkonna sinod Torontosse. Soovitati peapiiskopil sellest isiklikult osa võtta.

Austraalias asuvate koguduste saadikud ja õpetajad astuvad 28.12.72 kokku Melbourne, et asutada EELK Austraalia praostkond.

Chicago Eesti Ev. Lut. Usu i Reformatsiooni kogudus võeti vastu EELK koguduste koosseisu. Õpetajaks kinnitati Johan Teras. Kogudus loeti kuuluvaks EELK USA Esimesse praostkonda.

EELK Philadelphia koguduse juhatusel anti luba annetada kuldrist koguduse õpetajale Juhann Suurkivile.

EELK konsistoorium ja EELK Stockholm Peapiiskoplik kogudus asusid 1.12. uutesse ruumidesse Stockholmis Eesti Majas. Ühisel kantselei ruumis on kohti kolmele kantse-

Õp. Karl Laantee on ka varem Stockholm eesti koguduses jutlustanud.

leijule ja seal asub ka koosolekute laud. Sellele lisanduvad peapiiskopi, konsistooriumi peasekretäri ja koguduseõpetaja ametiruumid, moodustades niimoodi administratiivse üksuse kirikulikantselei nimetuse all.

Ettevalmistusel on järjekordne konsistooriumi väljaanne "EELK kogudused ja ametiisikud", mis ilmub tuleva aasta alul.

Naine vene saatkonnast pakkus "abi" lasteaiale!

Stockholmi Eesti Lasteaia juhatus on ebameeldivalt puudutatud seltest lähelepanust, mida kaudselt N. Liidu suursaadkond lasteaia tegevuse vastu üles näitas — pakkudes omapoolset "abi" lasteraamatute ja propagandamaterjalide näol.

Nimelt ilmus neljapäeval, 7. detsembril Eesti Lasteaia koos ühe Stockholmis eluneva pagulaseestlasega üks naisisik, kellest selgus, et ta kuulub N. Liidu saatkonna juurde Stockholmis.

Naisisik pakkus kaasa toodud "kirjandust" — lasteraamatuid ja propagandamaterjali — kut õppematerjali lastele.

Lasteaia juhatus tagastas materjaliid sama eestlasega, kes saatkonnast tulnud naisisikuga oli kaasaas. Märkida võib, et ka varem on üritatud lasteaiale nõukogude lastefilmeid pakkumist.

**METSAKODU
UUDISMAA**

POSTIARVE 69 4771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE

EPL 16. detsembril 1972

PROTESTID ITTA

Protestid ida suunas on olnud rootsis harvad ja nõrgad. Võib ütelda välja, et need ei ole olnud moes ja neid on peetud isegi "halvaks ikoniks" ja mingiks "fashismi väljenduseks", kuigi alati on tege- mist olnud täpselt selle samaga, mis muidki diktatuurivastaseid pro- teste välja kutsub: vabaduse läm- matamine, inimõiguste rikkumine, teismõistele tagakiusamine ja mida kaugeltki ei saa defineerida ningi äärmuslusena.

Kuna aga vasakulihumismega on kommunistlikud hääled kõige val- jumalt avalikkuses kuuluvad, siis on arusaadav, et nende valmne is- maan on kuidagi muutunud mingiks "tabuks". Kui sealseid inimõiguste riikimisi paremal juhul ka kirjel- datakse, siis rohkem konstateerivas vormis, ilma et see liikuma paneks idealiste ja tekitaks tõsisemaid pro- teste.

Kui mõni aeg tagasi valitsuselegi ette heideti hoiaku ühekülgsust, siis peaminister kaitstes end meenu- tusega, et Ungari ülestõusu ajal protesteeriti ja osalt ka Tšehhoslo- vakkia invasiooni ajal. Kõik see oli aga üsna kaua tagasi ja küllap oleks veel praegugi põhjust ka nen- de maade režiimide pärast protes- teerida: kui läänes on tegemist dik- tatuuridega, siis ei väsi avalik el- lalt seda mainimast ja täiesti õieti, sest aga diktatuur ei saa minna pa- remaks.

Ka mitte idas, kuid nende suhtes võib kehtivat reegel, et raskeima- ki esmused mõne kuuga unusta- takse ja ikka ning jälle ostitakse seideid ja suhteid. Tuletagem vaid meelde, millise energiaga nõutakse Ida-Saksamaa "iseseisvuse" tunnus- tamist — siin ei loe midagi Berli- ni-müür, raudeesiride, põgenike mahalaaskimise, aktiivse sõjaline spionaazhi Moskva ülesannetel ja üldise iseseisvuse faktiline puudu- mine, sest tegemist on ikka veel okupatsiooniga ja okupatsioonivali- tusega.

Teatud paranemise on viimasel ajal selles almaluud ühekülgsus- ses toonud juutide väljapäässukis- mused, kusjuures aga ekslikult on asja kiisletud kui ainult juutide probleemi. N. Liidus on selles olu- korras palju vähemusi, kel aga väl- jaspool puudub oma riiklik pelgu- pang, nagu seda endast moodustab Iisrael. Igal juhul on juutide era- kordse mõju tõttu lääne ajakirjan- duses leidnud valgustamist paljud- ki tõsiolukorrad raudeesiride taga ja niivõrd tugeva efektiga, et Kreml on ajanud mõnetigi järe- leandvat poliitikat.

Siin tuleb aga meelde tuletada, et kõige rohkem allasurutud ja kõi- ge vähem välja kostnud kannata- jaks on raudeesiride taga kristi- lused. Kristlus läänes on lasknud end ühaasageli peibutada nn. idaki- rikute delegaatide rahustavatest juttudest, mis jäätavad mulje, nagu oleks olukord kommunistliku riigi ja kirikute vahel korrektne ja lait- matus. Peibutatud selle pärast, et keegi ei taha ega suuda uskuda, et kommunistlik salapolitsei suudab ka kiriku esindajaid kõnelema pan- na just seda, mis neidelt tagakiusa- ja nõuab.

Nüüd on aga alarmiteated idast muutunud nii intensiivseks, et ka kristlike ringkondades hakkab il- nema reaktsioone, mille üheks mär- jaks oli siin Rootsis äsjane 20 nel- pühapästori eestpalve pidamine N. Liidu saatkonna väärava ees, mis jäi neile suletuks. Eestpalve puudu-

tas tagakiusatud kristlasi ja usu- vendi N. Liidus.

Ja siis esines Stockholmis Brödra- församlingen (vennastekogudus) ruumides loenguga kristlaste olu- korrast N. Liidus inglise uurija dot- sent Michael Bordeaux, kelle hui- piirkonda on kuulunud viimased 12 aastat just kristlased seal. Tema oli muide see, kes juhtis paari aas- ta eest maailma tähelepanu sellele, et ka Nobeli laureaat Solženitsõn on kristlane, olukord, mis on aidan- nud valgustada kristlaste olukorda idas rohkem, kuna on tekkinud vastav huvi.

Bordeaux ütles täiesti õieti, et see huvi on vägagi hiline, kuna kristluse diskrimineerimine N. Liid- us on juba pool sajandit kestnud. Huvitav oli ka tema paljastus, et ta on viis korda kirjutanud UNO peasekretärile ja pärinud, kas 17.000 leedu katoliiklase UNO-le adresseeritud protest on pärale jõudnud, ilma et ta vastust oleks saanud. Asutus, mida mõnigi kord nimetatatakse "maailma südame- tunnistuseks", vaikib selle probleemi maha, mis puudutab üht mõjuka- mat liiget.

Ja siis võisime Sergeli turul ke- set Stockholmist ikkagi jälle näha, et südame tunnistus ei ole siiski muu- tunud päris ühekülgselt: demon- strandid nõudsid nn. inimõigusi Balti rahvastele ja liikumis- ning ideevabadust kogu Euroopale, s.t. läbi raudeesiride. Siin esindas kristlaste apelli pastor Ingemar Martinson, kuna kohale tulla luba- nud riigipäevaleilikeist julgus üks vaid oma arvamist ütelda — Per Ahlmark (fp) — kes rõhutas, et va- baduse- ja inimõiguste nõudlus ei saa kunagi olla ühekülgne ja ühte suunda juhitud — vaba maailm peab võitlema siin läände kui it- ta. Teised riigipäevaleilikeist "olid ita- listatud tulemast", viimasel hetkel, ja see valgustas olukorda protesti- de puhul itta.

KLA

Liikumisi läbi raudeesiride

Okupeeritud kodumaa propagan- da järele külastasid Rootsis isa ja vendi Anna Sepp ja Anna Jakob- son. Ema matusel olid Aleksander ja Valda Albert ning sugulase ma- tusel Harald Ristkõk.

Kanadas viibisid Erna Miralda ja Peeter Ramst et juures ja Minna Piil venna juures. Austraalias külas- tas öde Ilse Rannik, Lääne-Saksa- maal öde Ole Tammo. Ida-Saksamaal viibisid Valentina Toom ja Helle Kal- jula, Soomes Leo Kelberg.

"LIFE" jääb seisma

NEW YORK (EPL) — Maailma kuulsamaid ajakirja, ameerika so- liidsemaid trükitöoteid "Life", jääb seisma aastavahetusest alates, teat- tab väljaandja, kes ühtlasi annab välja ajakirja "Time".

Põhjusteks on mitu aastat tekkinud kahjud, vaatamata ajakirja suurele levile kogu maailma ulatuses, on ta eksklusiivne kvaliteet maksnud palju raha.

New Yorgis tähistas 80-aastast sünnipäeva dr. med. N. Kiik, end. Tartu ülikooli nakkushaiguste dotsent. USA-s on ta töötanud haigla- ja era- praksisel.

VÄLISKOMMENTAAR

LÄÄNELIIDU KAHTLUSED

Läneliidu viieteistkümmne liikmes- riigi välisministrite traditsioonilisel aastakonverentsil Brüsselis arutati peamiselt väljaveidite ühenduses et- tevalmistavate läbiriikimistega Hel- singis Euroopa julgeoleku ja koostöö korraldamiseks ning tulevase aasta ja- nuari lõpul kavatsustel nõupidamiste- ga Nato ja Varsavipakti maade va- hel mõlemate poolte vägede vähenda- miseks Kesk-Euroopas.

Nõud on kaks tähtsamat probleemi, millede antamisel läneliidu välisi- ministrid pidasid ühest küljest kind- laks määrata omapoolset silve, teis- test küljest aga katsusid selgitada ka vastaspoole kavatsusi.

Kuigi läneliitlased on teatud reser- vatsioonidega valmis pidama läbiriik- kimisi, kahelvald nad ilmselt vastas- poole hoiakus, mis võib olla petlik. Eriti läneliidu suuremad maad — Ühendriigid, Suurbritannia, Prantsus- maa ja Saksa liiduvabariik — kardä-

vad, et Nõukogude Liit tahab lahuta- da Ühendriike Lääne-Lääne-Euroo- palt, sõjaväelise nõrgendada Atlan- dilahti ja peatada Lääne-Euroopa ma- janduslikku, poliitilist ja sõjaväelist integreerimist.

Seda silmas pidades otsustasid lää- nelid välisministrid seada üles ühi- seid poliitilisi ja sõjaväelisi põhimõt- teid läbiriikimiste pidamisel Ida ja Lääne vahel.

Tähtsamaks põhimõtteks on lääne- liidu liikmesriikide julgeoleku stabi- liseerimine. Teiseks, elamineerida või pehmendada Brezhnevi-doktriini, mis näeb ette N. Liidu vahelesegä- mist idariikide sisenasjadesse. Ja kol- mandaks, taotleda suuremat vaba- dust Euroopas, mis sõudustaks ees- käat "inimeste, ideede ja informatsio- ni" vabamat liikumist üle piiri- de.

Kuidas seda nõudmist tahatakse läbi viia, sellele küsimusele Brüsselis

konverentsi ametlikus kommunikatsio- nist otest vastust ei anta. Inimeste, idee- de ja informatsiooni "suurema liiku- vuse" tugevast rõhutamisest jääb aga mulje, et taotletakse tegelikult ukse avamist lääneriikidele eesmärgi- ga demokraatlikult mõjutada kommu- nistlike maade ühiskondlikku korda. See aga on iseenestist niisugune prob- leem, mida kommunistlikud režiimi- mid eriti kardavad ja seepärast loo- mulikult ka tõrjuvad.

Nähtavasti kahtlevad läneliidu vä- lisministrid ise võimaluses leida kok- kulepet idariike valitsemise N. Liidu- ga olgu Brezhnevi-doktriini pehmda- miseks või inimeste, ideede ja infor- matsiooni vabamaks liikumiseks. Nii on ainult loomulik, et Brüsselis kom- munikes peetakse paratamatult vajä- luseks säilitada lääneriikide sõjaväe- list tugevust ning esineda üksteisel- selt nii läbiriikimistele Helsingis kui teistele konverentsidele mujal.

Sõjaväelisele seisukohale oli lääne- liidu välisministrite nõupidamisel Brüsselis suureks toeks president Nixon'i kiri teadaandega, et Ühendrii- gid tahvad jatkata oma relvastatud jõudude pidamist Euroopas tingimu- sega, et Nato liikmesriigid Euroopas annavad küllalast toetust ühisele kaitsele.

Seoses sellega sai Taani range ar- vustuse osaliseks Brüsselis. Inglise välisminister Douglas-Home ja USA välisminister Rogers kritiseerisid te- ravalt taanlast nii juba läbiviidud kui kavatsustel kärimiste pärast nende riigikaitse alal. Arvustus oli nähtavasti seda tarvilikum, et mit- med Nato liikmesriigid on viimasel ajal lasknud ennast mõjutada opti- mistlikult lootusest poliitilise pünevü- se langemisele Euroopas ja mõguta- vad seepärast mõtteid oma sõjaväeli- ste kulude kokkuhooidmiseks. See aga tähendaks kergesti vastutulekut N. Liidule, kui ta tõesti taotleb läneli- du nõrgestamist või lõhkumist, nagu on põhjust kahtlustada.

Et võimalikke üllatusi idast ära hoida, peavad lääne välisministrid vajalikuks nõutada N. Liidu taganist, et sõjaväelised läbiriikimised vastas- tikuseks tasakaalustatud vägede vä- hendamiseks Kesk-Euroopas jõuavad otsustavasse järku hiljemalt tulevase aasta sügisele. Seepärast on lääneri- gid omalt poolt valmis nõustuma sel- legga, et Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsil liikmesriikide väli- ministrid tuleksid kokku 1973 juu- nis, nagu N. Liit seda ette pani Hel- singis tänavu novembri lõpul.

Selle järeleandmisele tahavad lää- nelid välisministrid nähtavasti kiir- rustada südamustekäiku nõnda, et hiljemalt tuleval aastal selguks kas nende kahtlused ida suhtes on õigus- tatud või mitte.

AK.

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhana Kokia
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskilatusas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eeskilatusas, tel. 016/41 77 72
Tellimispöstrgi nr. 15 67 70-8
Kuulutusarvete postigiro 60 50 00-0,
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 158:-
Termin (4 kuud) kr. 57:-
Kuu kr. 16:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB

Trükkijä: Eeskilatusa-Kurirens
Tryckeri AB Eeskilatusa 1972

Huvi vähenes pärast saksa VALIMISI

BONN (EPL) — Viimase admi- ne N. Liidu saksilaste vähenes tunduvasti pärast Lääne-Saksa vali- mist, teatavad Moskva-korrespon- dendid. Teatavasti "aitas" Kreml. saksilaste väljalaskmise Brandti valimiskampaniast see oli täen- daks, et ta idapoliitika annab tu- lemusi.

Läänesaksa suursaadik Moskvas üt- les, et siiani on N. Liidu väljasõidu- visumi saanud 3200 N. Liidus asu- vat sakslast (osa neist tuleb Balti ri- kideist, eriti Eestist). Kui valimiste ajal välja lasti 210 inimest päevas, siis pärast valimisi saab 10–20 sak- slast päevas viisid. Läänesaksa ad- nemetel ootab N. Liidus veel 40.000 sakslast väljapääsemist.

Kui Brezhnev ja Kossõgin Hruštši- hovi käest võimu üle võtsid, siis oli nende kavas lahti saada paljudest en- disse võimumehe "kanaja" skeemi- dest. Tegelikult on nad aga õige vähe endistest probleemidest suut- nud lahendada.

Käesoleval aastal tabas N. Liitu monementaalne viljapõud. See on tõeline kriisilolukord.

Paljudes kohtades ei ole üldse lei- ba saada, teistes jällegi on leib ratsio- neeritud.

N. Liit oli sunnitud käesoleval aas- tal alla kirjutama 750 miljoni dollari- lisele viljastoolepingule Ühendriiki- de ja 250 miljoni dollarile lepingule Kanadaga. Kuid N. Liidu elanikkon- da ei ole üldse informeeritud, et leib nende lauale tuleb Ühendriikidest ja Kanadast.

On huvitat jälgida kuidas kommu- nistliku partei suuvooder "Pravda" septembrikuu jooksul hakkas rahva- le äpardunud viljasaagi probleeme serverima.

"Pravda" septembrikuu pealkirju jäljeldes saame ha ülevaate, kui- das ühte kogu rahvastiku kuura- vat õnnestus ametlikult esitatakse.

1. õnnestus: "Viljalõikus hakkab hoogu võtma".

2. õnnestus: "Õig öla kõrväl".

3. õnnestus: "Kombainid tehniil- sed vead".

4. õnnestus: "Mured kodumaa leiva pä- rast".

5. õnnestus: "Organiseeritud meetodid kindlustavad viljasaagi".

6. õnnestus: "Produktseeritakse ikka enam ja enam leiba".

7. õnnestus: "Tehnika viljapõududel peab tagama viljasaagi õnnestumist".

8. õnnestus: "Lõikuse strateegia".

9. õnnestus: "Kües on lõikusaeg — oskus, kiirus, kvaliteet".

10. õnnestus: "Teine viljasaak sunnib kiirustama".

11. õnnestus: "Sügispõudude teadlik kor- ristamine".

12. õnnestus: "Viljasaak tekitab rahulo- lu".

13. õnnestus: "Kommunistid tõosangar kombinil".

14. õnnestus: "Lõikusaeg — ükski vilja- pea, ükski viljatera ei tohi jääda põ- lule".

15. õnnestus: "Peame kiirustama".

16. õnnestus: "Viljaajad hakkavad täi- tumä".

17. õnnestus: "Tundisama põllutööliste sõbrad ulatavad oma abistava käe".

18. õnnestus: "Hakkame püüa vastu".

19. õnnestus: "Iga minut on oluline".

20. õnnestus: "Viljakoristamise sang- arid".

21. õnnestus: "Niidumasinad peavad

Mõrvari lesk nõuab riigilt kahjutasu

NEW YORK (EPL) — President John F. Kennedy mõrvari Lee Harvey Oswaldi lesk Marina Oswald, kes on venelanna ja abiellus Oswaldiga selle N. Liidus viibimisel, on alustanud tsiviilnõudmisega

USA valitsuse vastu New Orleansis kohtus.

Ametivõimud konfiskeerisid pärast mõrva Oswaldi varanduse ja nüüd nõuab tema vahepeal uuesti abiellu-

nud naine riigilt 500 000 dollarit kahjutasu oma endise mehe päeviku ja muude dokumentide eest, mis hiljem avaldati Warreni-komisjoni raportis ja mis levisid kogu maailma ajakirjanduses.

Kohtus ütles Marina N. Oswald Porter, et "Lee Harvey Oswald ei olnud mingi mõrvar ega roimari, ta pole kellelegi kunagi midagi kurja teinud ja mina seisan siin, et tema pärandit kaitsta." Kohtuprotsess jätkub.

Operatsioon TULEVIKUS

LONDON (EPL) — Briti arstidekojale pidas ettekande professor Meredith Thring, kes on rektoriks Queen Mary ülikoolis ning väljaõpetatud insener. Oma ettekandes ütles professor Thring, et kirurgide töö muutub tulevikus praegusest hoopis erinevaks, kuna operatsioonid hakkab tulevikus kirurg läbi viima kaugkontrolli abil.

Kirurg istub tugitoolis ja vajutab nuppe, kuna tegeliku lõike töö toimuvad teraskäed, mis on kinnitatud

steriliseeritud kasti külge, kus asub patsient. "Selle menetluse abil on infektsioon täielikult välistatud", ütles professor Thring.

RÄNDRAAMAT

Kirjutisest "rändraamatu", s.o. Arved Viirlaiu "Ristideta hauad" rootsi- ja ingliskeelsest tõlgete müügi kohta oli trükivea tõttu välja jäänud tellimisaadress. See on: JR 200 Söprusühing, Box 405 101 25 Stockholm 1.

Lillemüüja ütleb oma sõbratarile: "Jaa, ma ei ole vist enam nii ilus."
"Miks sa nii arvad?"
"Mehed on hakanud tagasiantavat raha üle lugema."

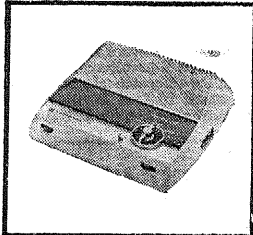
Poliigoonil käib laskmine. Koman-
dör ütleb sõdurile:

"Kuike, Sabo, te olete kõige halvem laskur meie rühmas."
"Ärge alahinnake, seitsimees leitnant, terves polgus."

OJAS FOTO AVAB UUE ÄRI REGERINGSGATAN 42, NK KÖRVAL

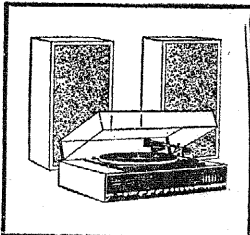
UUDISENA ON MÖLEMAS ÄRIS PEALE FOTOTARVETE
KA KÕRGES HÄÄDUSES HELIARTIKLID. TERETULEMAST

National, kassettbandspeler 206 SD

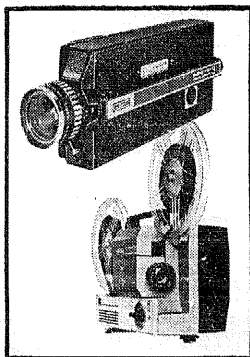
För kompaktkassetter. Nä- och batteridrift. 70-10 000 Hz. Anslutningsmöjligheter till annan programkälla. Väska och mikrofon med sladd medföljer. Vid köp av 206 SD lämnas 10% rabatt på kassetter under ett helt år. Hela garantitiden.

Har kostat 345:- Nu **242:-**

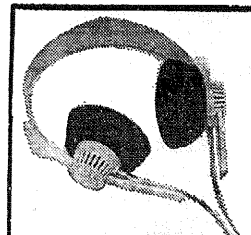
Radionette, Soundmaster 45. Stereopakett med förstärkare 2x25W sinus/FM-radio med förhandsinställning av 5 stationer. Uttag för 4 högtalare, 1 par stereohörlurar och bandspeler. Helaautomatiskt skivspeler med Shure-pick-up M75 MB2. 2 st 20 liters 2-väghögtalare.

1 895

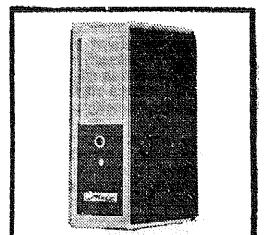
Eumig-paket.

Projektor 501 Fix med automatladdning och tvåformat. Med belysning. Smalfilmskamera Mini 3 med zoom. Minst och lättast. Hänger med överallt. Med film. Kvalitetspaket med 1x1 m silverduk. **900:-**

HD 414.

Sennheiser stereo-hörlurar. I okt. blev HD 414 klassad som »genomgående bästa köp» av den berömda USA-tidningen Consumer Report. I kamp med nästan alla märken. Dyra som billiga. **110:-**

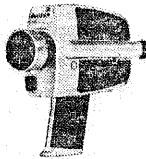
Metz elektronblytt halva priset

Metz 194 hel- och halvljus. Ledtal 28/16. Förr 317:- Nu 168:-
Metz 195 Automat. Ledtal 20. Förr 375:- Nu 187:-
Metz 196 Automat. Ledtal 25. Förr 403:- Nu 200:-

Bauer julpaket

Litet mer avancerad filmkamera Bauer CIM 4X motorzoom, 2 hastigheter, automatisk exponeringsmätare, Bauer filmprojektor T5, fram och backprojektion, variabel hastighet. Med film och 1 liten silverduk

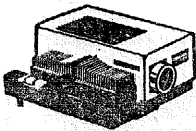
995:-

Zeiss Voigtlander Perkeo

äter inkommen. Automatisk projektor med 24 V 150 W lampor förr 495:- nu med 1x1 m silverduk

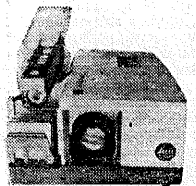
450:-

Pradovit RC

Den nya Leitz automatiska stillbildsprojektorn med hög kvalitet och lågt pris 24 V 150 W lampor och det skarpare projektorobjektiv Colorplan 2,5/90 mm

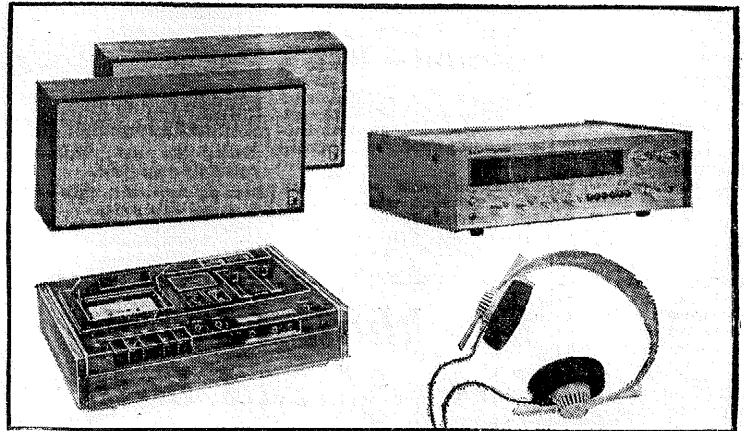
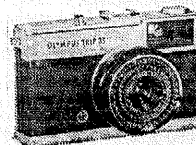
595:-

Trip 35

den mest lättskötta stillbildskameran, som vägrar att exponera fel. Nu med Agfa CI kubblit förr 295:- nu

245:-

Stereo-pa...

AKAI stereoförstärkare med radio för FM/AM/stereo-FM. 2x35 Watt. + AKAI stereo-kassett-däck för kompaktkassetter. Frekvensomfång 30-18 000 Hz. + 2 st MP6. Martin Perssons välkända kvalitethögtalare.

+ Sennheiser, stereohörlurar HD 414. Hela kvalitetspaketet får du för bara **2.695:-**

Ojas foto

RADIO • FOTO
HI-FI • FILM

Sergelgatan 21 eller Regeringsgatan 42 (invid NK)

Säpo kontroll siseriiklike äärmuslaste üle väheneb

Riiginõunik Lidbom tegi riigipäeval teatavaks, et enam kui pool julgeolekupolitsei (Säpo) registrist on hävitatud. Edaspidi organiseeritakse Säpo tegevus ümber, nii et olemaolevaid ressursse koondatakse suuremas osas rahvusvaheliste terroriorganisatsioonide vastu võitlemiseks. Näiteks nagu kroonlaste fashistlik Ustasha, araablaste terrorigrupid ja muud tavalised.

Samal ajal aga osutatakse vähem tähelepanu kodumaaistele revolutsioonastele rühmitustele nii vasakul kui paremal tiival. Rootsi äärmuslike organisatsioonide valvatakse edaspidi ainult siis, kui esineb tõelisi kahtlusi, et nad otseselt valmistavad ette olemasoleva ühiskonna kukutamist.

Säpo registritesse ei satuta edaspidi ainult kahtlustuste põhjal vaid ainult siis, kui kodanik konkreetselt tegudega näitab, et ta eesmärgiks on ebaseaduslik ühiskonnastamine tegevus. Riiginõunik Carl Lidbom toonitas, et uued eeskirjad kuidagi ei tühenda seda, et Säpo valvatus ja efektiivsus väheneb.

Lindbomile vaidlesid vastu folkpartiet ja moderaatide esindajad, kes leidsid, et sellega väheneb üldiselt kontroll rühmituste üle. Sven Wedén (fp) ja Astrid Kristensson (m) märkisid, et tegelikult peaks Säpo oma siseriikliku registreerimise laiendamise, või vähemalt säilitama seda senisel nivool.

Edasi pärisid nad, kas uued eeskirjad muuhulgas tähendavad seda, et näiteks KFML (r) liikmed lohvad saada ametikohti tundlikes riigiparatuuris sektorites. Näiteks riigikaitses, välisministeeriumis, konslihusetis ja mujal.

Carl Lidbom vastas, et on võimalik, et nimetatud isik võib sääl juba olla olemas. "Kuid meie ei soovi personali laiendamist, mis kahtlemata kaasaeks isikukontrolliga ja peale selle oleks taoline menetlus kahtlane ka integratsiooni seisukohast". Üldiselt leidis Lidbom, et enamus sinisest revolutsioonist on suhte-

liselt ohutud ja tegelikult vaid "revolutsiooni-romantid".

Kommunistide esindaja Jörn Svensson nentis, et välismaise terroriorganisatsioonide rangem kontroll on positiivne, eriti Ustasha osas. KFML(r) osas toonitas ta, et tegemist on provokaatoritega, kelle ainsaks teeneks senijani on olnud et Säpo on saanud mingisuguse legitiimsuse ettekaand- dene tungida kallale vasakpoolsetele kogu ulatuses.

Teine kommunistide esindaja, Lars-Ove Hagberg kiitis omalt poolt, kas Rootsi komparteid ikka veel peetakse niivõrd suureks julgeolekuroh- huks, et selle liikmeid ei lasta Säpo parlamentaargruppi.

Folkpartistide Sven Wedén mär- kis, et võib nimetada selgeks paroo- diaks, et riigipäeval äkki vpk asub kaitsma demokraatiat. Viitega Hagbergi nõudmisele, et ka kommunist- tid võiksid olla kaasa Säpo parla- mentaargrupis, sõnas Wedén, et "kiis täis kärneriks ei sobi".

Väljend ei meeldinud Jörn Svens- sonile, kes leidis, et Wedén insi-

nueerib vpk vastu.

Kui on tegemist tühja jutuga üldiselt, siis peab Wedén oma sõ- nad tagasi võtma, või siis on tegemist vana lauluga, nagu oleksid vpk riigipäevaseindajad ohtlikud julgeoleku seisukohast. Kui aga Wedén seda selgelt välja ütleb, vietakse ta kas või hommepea kohtulikele vastutusele.

Härja Svensson tahab, et ma peaksin kommunistidele välja kir- jutama täieliku demokraatliku ter- vetiseendi, vastas Wedén. Ka siis, kui esineb oht, et mind võidakse kaevata kohtusse, pean ma ütlema, et seda ma teha ei saa.

Üldiselt leidis Sven Wedén, et Säpo valvatus väheneb Rootsi ekstremistgruppide osas on ohtlik. Eriti siis, kui poliitiline olukord peaks muutuma või tarvema — keegi nimelt ei või etteelda, mis taolised grupid võivad ette võtta. Wedén soovis isegi, et valve alla tuleks võtta kompartei juht Hermans- son koos oma parteikaaslastega. (EPL/JA).

Rud. Schmuul paneb norralased püüdma ANGERJAID

VÄNERSBORG (EPL) — Eestlasest kalandusekspert Rudolf Schmuul Vänersborgist viibis norralaste soovil Rootsi Kalandusvalitsuse poolt ko- mandeerituna Norras, et õpetada seal angerjapüüki sisevetes. Kuna Nor- ra Kalandus eeskätt on suunatud Atlandile, siis angerjapüüki ranna- ja sisevetes on võrdlemisi tundmata ala.

Kursus toimus Vestfoldi põlluma- janduskoolis ja see äratas elavat huvi nii kohalike kui ka ülerigil- ses ajakirjanduses, kuna tegemist on täiesti uue kalandusalaga.

Teostati ka proovipüük Åkersvan- ni järves, kus saagiks oli ühekorra- ga 300 angerjat ja Rudolf Schmuul tutvustas mitmesuguseid angerja- püügi mõrdsid.

Diskussioonis rõhutati, et Norra ei saa kuidagi viisi loobuda sellise vää- riskala, kui seda on angerjas ja mida vetes küllalt leidub, püüdmis- sest. Vaja on vaid püüki organiseeri- da. Ka siin andis eestlane näpunäi- teid, m.h. juhtides tähelepanu kalave- te rikastamisvõimalusele angerjamai- mudega.

Külaliste puhul refereritakse Rudolf Schmuuli ettekannet anger- ja ranneteaduse, millest m.h. sel- gub, et ühes Rootsi akvaariumis elas angerjas 88 aastat vanaks.

Küsitav on muidugi, kas kala loo-

Rudolf Schmuul püüdis norralastele angerjaid.

Juses nii vanaks saab elada — ohtu- sid on seal liiaks palju.

Rudolf Schmuul ütles proovipüügi kohta, et ta kunagi varem ei ole nii lihtsa rünga üheainsa korraga saa- nud nii palju angerjaid kui Norras.

Stockholmi-koorid korraldavad balli

Stockholmi Eesti Naiskoor ja Stockholm Eesti Meeskoor on ühiselt os- sustanud elustada ammu balliraditsiooni, pakkudes publikule tavali- sest teistlasest meelelahutust.

Ball toimub laupäeval 3. veebruaril 1973 Stadshuseti Blå Hallenis, al- gusega kl. 18.

Kava on lühidalt järgmine:

Kl. 18.30 — 19.30 Kontsertosa. Esine- vad Naiskoor ja Meeskoor niihasti eraldi kui ühiselt. Repertuaarist on valitud lõbusamad ja ballimüüjõesse sobivad laulud.

Kl. 20. Avavalis. Koheselt serveeri- takse ka suup. Suupest osavõtjad istuvad laudadesse kuna teised külä- lised võivad kas tantsida või pühve- tit külastada või muu tegevusega en- nast lõbusdada. Näiteks osta loose Naiskoori poolt korraldatud loterii, mil on väärtuslikud võidud. Iga täis- tunni tantsule järgneb paus, mil pa-

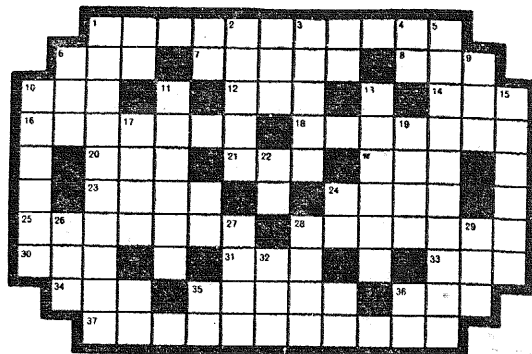
kutakse meelelahutust meie tuntuima- te ja tõusvate artistide poolt.

Tantsuorkester on 6-liikmeline, koosnedes kuulsatest rootsi muusiku- test.

Ballipäasmeid 15: — krooni on saa- daval kooride liikmetelt, Eesti Majas ja Eesti Kultuuri Koondisest.

Suupileteid — mis samaaegselt on ka ballipilet — a 80.- kr. isikut- saab ainult etetellimise korras telefo- nide: 0758/1491 — Fr. Lohi Puu- sepp, 08/18 14 21 — Pr. Mela Tuiskve- re, 08/88 97 53 — Pr. Elise Truuvet.

EPL ristsõna 43

Paremale: 1 "riik" putukaperest 6 USA kirjanik 7 pannakse kaelarätk 8 ilma- ja piksehalajas 10 semestel 12 kanton Shweitsis 14 vastne 16 veomasin 18 Semitiide armastuse ja vilja- kuse jumalanna 20 EPL toimetuse liige 21 vankri osa 23 kaunis lind 24 naise nimi 25 kütja abi 28 rääkis eba- tött 30 nagu (rootsi k.) 31 juhtub harva 33 pagariuude 34 kaunviljad 35 libaste kramplik kokkuvõtte 36 küsimus 37 seal valitseb Neegus.

Alla: 1 poolsaar Aafrikas 2 naise nimi 3 teise nimega 4 sinu 5 täpsus 6 kaudu, läbi (lad.k.) 9 vastset 10 me- tallvorm mitmesuguste esemete val- mistamiseks, ka masin 11 järele päri- ma, kadunud asja või inimese katsu- ma tagastada 13 tuntud Austraalia tennis-proffs 15 nõnda 17 on näiteks

keev vesi 19 süge, elementaarne osa 22 sina 24 kaunvili. (om. küüne) 26 kreeka täht 27 teatud liiki riie 28 üks elementidest 29 roheline väli 32 kevadkuu 35 Stokholmi liiklusvähend- did (ametl. lüh.) 36 kaassõna.

Lahendus 42:

Paremale: 1 lühissup 6 pagulane 11 ei 12 aur 13 ar 14 põlsa 16 algus 18 ilmed 20 ao 21 Aav 22 uur 24 ou 25 la 26 Oliver Twist 27 dr 28 kl 29 Siv 30 peo 31 SV 33 spoor 35 Kevad 36 Diana 37 oi 38 hea 39 ai 40 sündinud 41 Rio Nagro.

Alla: 1 lapuluis 2 hals 3 sea 4 vi 5 polvevend 6 pruutpaar 7 ga 8 Uri 9 armu 10 eidorada 15 soolo 16 Aavik 17 suved 19 lotis 21 ais 23 rio 28- konn 32 vang 34 roj 36 DIN 39 ao.

Tartu ehitused ei taha valnida

Kuni viimaste aastateni on Tar- tus suhteliselt vähe suuremaid hoo- neid ehitatud. Enamik uusehitusi on kahe-kolme korrusega hooned. Alates möödunud aastast on aga Tartugi mõned kõrgehitused saa- nud, milledest kõrgem on Puistee- tänaval asuv üliõpilaste 9-korruselise ühismaja.

Nagu ajaleht "Noorte Hää" hiljuti teatas, valmis Anne tänaval kolm uut üheksa-korruselist eluhoonet, milles kokku 144 korterit. Tuleval aastal valmib sama lähikonda ka tei- ne üliõpilaste ühiselumaja, samuti üheksa-korruselise — 540 üliõpilas- toaga. Uus üliõpilaste ühiselumaja ee- reneb praegusest sellepoolest, et seal on ka 150 kohaga lugemisaal.

Samaaegselt kui uute elumajade juurdeehitus aegleselt edasi liigub, on Maarjamõisa väljakul uute haigla- te ehitused juba neli aastat käigus ja lõpetamata. Ühes viimases "Sovet- skaja Estonias" avaldas lehe korres- pondent kurjade sõnadega rahulole- matust kuuekorruseliste haiglahoone- te ehituse kohta, mis oleval mitmel korral antud tähtaegadest edasi lük- kunud. Süüdistatavad ehitusettevõt- ted ja ametasutused töid enesekäi- seks ette ainsate põhjustena materja- lide puuduse ja tööliste nappuse.

Akad. eksamid

Lake Forest College Illinoisi osariigis USA-s lõpetas BA kraadiga inglise kirjanduse alal Kalev Pelme.

Toronto ülikooli lõpetas cum laude BAsC kraadiga Jaanus Marley tööstu- se ja tehnoloogia alal. Ta õpib edasi arstiteaduskonnas. Jaanus Marley sündis 1949 Göteborgis.

Toronto Waterloo ülikooli lõpetas mehaanikainsenerina Väino Laine, sünd. 1948 Luidis.

Tonrotos ülikooli lõpetas inseneri- teaduse alal BAsC kraadiga Tõnu Roome, kes jätkab õpinguid õigustea- duse alal.

Toronto ülikooli lõpetas BAsC kraa- dig Peeter Karl Ojala.

ROOTSI LAEVAD PÕGENEVAD OMA MAA LIPU ALT

Rootsi mereväe ühion esitas teedeministrile märgukirja, milles tun- givalv nõutakse abinõude tarvilisuse võtmist, et takistada laevade põge- nemist rootsi lipu alt. Ühioni poolt teostatud uurimine näitab, et praegu on 33 protsi laeva registreeritud võõra lipu all. Täheendatakse aga, et nende laevade arv tõelikuks võib märksa suurem olla.

Selle tagajärjel, et need 33 laeva on võõra lipu all, on umbes 1280 rootsi mereväe kaotanud töökohtad.

Peale selle on riik kaotanud tohu- tud summasid äralangenud laevade teenistuse, riigimaksude jne. näol. Rootsi lipu alt põgenenud laevade ni- melkirja on ühion arvanud ainult neid laeva, mis on otseselt vahetor- ras Rootsis asuvate laevakompanijade- ja milledest on teada, et rootsi reederitele ja kompanidele kuulub vähemalt 2/3 laevast.

Laevade nimekirjast, mis lisatud ühioni märgukirjale ja milles ära to- tud need laevad, mis põgenenud võõ- ra lipu alla nähtub, et need kuulu- vad kõik tuntud ja väga nimekatele rootsi kompanidele nagu Broström, Salén, Svea, Wallenius jne. Suurem osa neist laevadest, ligemale pool, on

viilud Hollandi lipu alla, peale selle Saksa, Panama, Inglise jne. registri- tesse. Üks "põgeneja" on läinud isegi Soome lipu alla, mis paistab kau- niks imelik, kuna Soome palgad ja muud väljaminekud ei ole sugugi väikesed.

Märgukirjas tuuakse ette, et laeva- de võõra lipu alla viimine võib tule- vikus veel hoogsamaks muutuda ja et sellepärast peab valitsus energilisi abinõusid selle hädaohu vastu ette võtma. Märgitakse, et rootsi mere- väest on umbes 10 protsi alaliselt, väljaarvatud suvekud, ilma töötä ja et selleks aitavad laevade lipuvaheta- mine palju kaasa. (E. Meremees)

Värssjutt kassidest

Karl Ristikivi: Sellid, H. Valt- manni illustatsioonid. 3. trükk.

Eesti keeles on olemas vähe laste- kirjanduse klassikat. Väheste hulka tuleb aga kahtlemata lugeda 34 aasta eest ilmunud ja nüüd kolmanda trü- kina välja antud lugu kolmest kassi- pojast. Üldiselt pole alati teada, et Karl Ristikivi alustas oma kirjandus- likku karjääri laste- ja noorsookirja- nikuna, teosteks peale sellide seisk- luste veel "Semud" ja "Sinine libi- kas".

Hea lasteraamat peab olema lõbus ja põnev. Ja seda on kahtlemata sel- lide seiklused nii maal kui linnas. Oieti on lood südamliku humooriga ja teataval aldasamat laulu ironiagi nii läbi imbuud, et täiskasvanugi tunneb loo ütlelgenisest lausa rõõ-

mu. Kirjanikul on asja esitamisel va- ruks oma vigurid ja kongud, mille avastamine peaks pakkuma ka noor- tele lugejatele palju lõbu. Kõnelema- ta asjaolust, et kogu lugu on kirjutat- ud osaliselt riimiproosas, mille pu- hul osavasti peidetud riimid lugemi- se puhul üllatuslikult ei häppa- vad, nagu needsamad kiisupojad ise- gi. Tegelasel on pealegi ilmekalt ise- loomustatud ja omavahel kergesti äratuntavad.

H. Valtmanni lõbusad ja selged il- lustratsioonid on paraku moodsa pal- jundamistehnika tõttu must-valges, aga need pole sellegi pärast kaotä- na oma tabavust ja teksti elavaks tegemise võimet. Nende seiklusi lähed lugejate — või kuulajate — põnev ja lustakas matk lõpu ja Rütütklõõmi- se laulu poole, hoogsalt ja üllatuste- ga.

KORDUMATU RÄND

Karl Ristikivi: Inimese teekond. Luuletusi. Eesti Kirjanike Koopératiiv. Lund, 1972.

Ristikivi luuletuskogu pealkirja nähes oli esimene mõte, et kas see ei ole liiga lai. Aga see kahilis kaob juba lugemise alguses. Kohtame elutunnetuse sünteesi, elu astmed mõeldud tihedas pildistlikus. Kuna mõttele on toekama koosseisuga, siis see vahet ei kannata ega kaota referimisel nii palju kui lendumata hetkemeeleoludega luule.

Esimenes luuletuses antakse inimese pidev turgide viili kahe poole vahel, igavene sisemine kahesus ja pinge:

Kojuigatsus – kauguseigatsus, kahte harusse kasvav puu, varjutsija – (tuuleotsija) metsa ja mere piirimaal. Sünnihirm – surmahirm, mõlemast otsast sõlmitud elulõng.

Olemine – mitteolemine, üks neist on uni ja teine ei ole sedagi.

Esimene, nimeta tsükkel haarab terve elukäigu meelte, mõtte- ja tundesisu, muutuva, aga ühtlasi seotiku. Lapse värske elu-ühidusirni rahvalaululises (näib ka rahva noorust) "Mis on mõisa metsa taga...?" on kaduv faas, meie juured ei ole ainult selles, vaid "igas paigas, kust me kunagi mõnda käinud". "Iga mõte, mis tuleb ja läheb, jääb kuhugi alles." Elu on ainult põgus pühkehik alateisema mahajäetud sadamale. "Tule ja tantsi, põrand on kuum, aeg on lühike, lõpmatu ruum." Juba järgmises luuletuses tuleb kurb küsimus, kuidas võib elavast oksast puhkenud õis tarduda kiviseks kindluseks, vaikimata laul kaotada sõnad ja viisi, tantsivad jalad kaduda kummalselt murtud rütmiga sammude kajakas. Sama teema kordub "Sõnjalgalades", kus "magus-sas maas" kasvav jaanööd kastest rõske maarjasaajal võib esineda ka tehtuna jääkristallidest, mis õõ on pannud piseriks suletud aknale – "otsekui valged tardunud tiivad / kadunud linnu külmanud vari". Kõik liigub tarmumise, loobumise, miest alamineku, elust eemaldumise suunas. On enese teha, kas kida seda viimset teosa püstipäi, tunda rõõmu õest ja teadmistest, et Sisyfoos tühja töö päevad nütid otsas on, ja teida lohutust ühest saatusknaalastest: "Kuid tea – ka sõnjalgal on ükskord õlnud puu".

Nisugune ongi inimese teekond, mille kujutamise aeg on hilisem teiste tsükli oman. Need käsitavad rännu üksikelanust – armastust ja kodumaatunnet. Armastuses jääb unistus ja mälestus tõelisemaks kui käesolev reaalsus. Siin ei ole millestki konkreetselt haaratat, kõik on peaaegu "varjumäng", nagu on tsükli nimigi, "hõljuv, kiles ja kaugel, unenõu moodi", nagu see ilmneb tsükli "Härsjardenis". Lõpp on igatahes, olgu mureks või troostiks, "et kõik me seisame kord päris ükski, kui paadimees meid sõud üle Styxi".

Tsükli "Fragmente" keelatud territooriumist" on armastusluule kõrval kodumaamotive – ootus ja lootus, "et vahest küskjal / kihutab üles / keelatud klaasmäest / enne päikeseloodet" ja toob hea sõnumi luuletajale, kes peab võõrlele jääma, sest "ta ei saa / kida nooltega sunnitud teed / relvis valvuri saatel".

Viime tsükkel "Maa ja rahvas" läheneb jälle esimesele tsükli, aga avarab "inimese teekonna" inimkonna saatuseks, igaveseks edasikastamiseks põlvest põlve, tõmbab võimsa ning uhke kaare tahapoole ning ettepoole mõtlematusse kaugusse. "Vikerkaar, vikerkaar, kus on su algus?"

Kõik on sündinud, kasvanud, ei hial surud, ainult puhkama heitnud ja ootama jäänud

tuustisündi kelleski-milleski. See on see troost, mis luuletaja esenele ja teistele kaotajatele saab anda. Sest üldiselt on "Inimese teekond" nukker ja paratamatusse paine all resigneeruv, aga seejuures intensiivselt elusoojusest õhku, "üks igatsus, mis

otsib oma kuju". Sellest unistuste ja pettumuste, üle ja mõdda rattava elu tunnetusest võime vahet "hoiakuna" üle tõsta järgmiselt värsid:

Jääb ainult tänu meelne alandlikkus

nii vastu võtta nagu suurim rikkus

kõik varjud, helgid, puhang suvesooja,

ja kida, kuni päike läheb looja.

Oma poisiea lugemisvara hulgas on Ristikivi nimetanud John Bunyan'i (1628–1688) "Ristiinimese teekonda taevallinna poole". Võib-olla on siin mõned salasidemed, kas või luuletuskogule pealkirja valikus. "Ristiinimese" katsumised ja kannatused teekonnal on ägedamad ja värvirikamad kui "inimesel", aga ta jõuab kord sihtkohta, taevaseks linnaks, ja saab seal oma tasu. "Inimese" teekond lõpetab lõpelt, "kui päike läheb looja".

Luuletuskogu sõnastus on lihtne, aga tähendus poolest väga läbimõeldud ja mõnigi kord mõistet mitmes suunas laiendav. Stiil on sundimata pildirikas. Värsitehnika liigub rahvalauluvormist mitmesuguste täisrühmitelühendite ja korrapärase rütmiga lennukate värside kaudu värvärsini, mida on traditsiooniliselt pooleks. Näib jälle kord head vabavärsi, kus põhisõna ümber koondunud sõnarihma ei lohuta uuele reale viimiseks.

Luuletuskogul "Inimese teekond" on need omadused, mis teevad teatav

Karl Ristikivi

teosed klassilisteks, täh. jätvavad edasi elama ka pärast ilmunisaja eluväime vaibumist. Need on sügav ja tihed sisse, selle isiklik ning ühtlasi üldinimlik tähendus ja selge, tasakaalustatud vorm ning selle elemendid.

Helmer Eller

Toronto eesti panga PUBLIKATSIOONID

Teatavat lünka pagulaspublikatsioonides on tänuväärsest püüdnud täita Toronto Eesti Pank oma mitmesuguste väljaannetega, mis käsitavad üldist, kuid eriti pagulaslaskonna majanduslikku olukorda. Selliste väljaannete hulka kuuluvad nii "Toronto Eesti Ühispanga Uudised" kui ka mitmesugused T. E. Ühispanga Ühis-tegevuse Seminari toimetused.

Uuematest väljaannetest vääriskäsitab "Ühispanga Uudised" nr. 18, mille sisestühutates A. Ekbaumi annab põgusa ülevaate maailma ühispangadusest. Edasi kirjeldavad J. Künnapuu ja H. Urm oma artiklites üksikasjaliselt Toronto ühispanga tegevusest mõeldunud aastal. Toronto ühispangal oli aasta lõpu 4082 liiget; samal ajal ärisels 7,83 miljoni dollari ja hoisumassid 7,39 milj. dollari ulatuses. Panga tegevuse juures on tähelepanuväärne, et hoisused on kasvanud viimasel ajal 700.000 kuni 1.000.000 dollari vahel aastaks.

Ühispanga eduka arengu põhjuste üle võtab sõna E. Kuutma ja leiab, et väga oluliseks teguriks panga kasvamisel on olnud eestlaste terve majanduslik mõtlemisviis, samuti aegadest sisse juurdunud usalduslik teadmine omaaastist ühistevuse kaudu.

Silmapaistev on prof. dr. E. Järvesoo artikkel rahvusvahelisest vääringukriisist. Autor annab väga kokkuvõtliku, kuid siiski selge ja ülevaatliku pildi praegusest maailma, eriti aga USA rahanduspoliitilistest ras-

kustest. Prof. Järvesoo leiab, et tänapäeva majanduslikult arenenud riide rahvusvahelisel majandus- ja madadusvahelkordil iseloomustab ütelus, et kui ühendriikide majanduses tekib väike nõhu, põhjustab see Euroopas kopsupõletiku ja seepärast on USA majanduslikust tervisest puudutatud meist igakü.

Muu hulgas peatub A. Ekbaum lühidalt Jaan Hünersoni isiku, kui ühe meie ühistevuse suurima eestvõitja ja juures, viimase 90-nenda sünnipäeva puhul.

Peale eelmistatute sisaldavad "Uudised" nr. praktiliselt näpunäiteid kanada eestlastele, nagu A. Kerson oma artiklis: "Varanduse maksustamine uue tulumaksu seaduse alusel" jne.

Publikatsioonid ei puudu ka eriliselt uuritud ühenduses ühispangadusega ning eriti Toronto Eesti Ühispanga tegevusega nagu stipendiumite andmine eesti noortele, soome ühistevustele külskääli Torontosse ning väljaspool Kanadat on avaldatud A. Ventseli siset artikli Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse tegevuse kohta Rootsis.

T. E. Ühispanga ühistevuse seminari viimase aja väljaannetest väärivad tähelepanu A. Ekbaumi poolt koostatud "Kanada eestlaste majanduslik tegevus ja selle saavutus" ja "Problems and Solutions". Esimeses töös vaatab autor eripeatükikes eestlaste tähtsamad tegevusalad ja ettevõtteid, peatudes eriti Toronto Eesti Ühispanga, Tartu Collegi jne. juures. Meie tutvustamiseks maailma on veelgi vääriliskum aga sama autori sulest avaldatud inglise keelne "Problems and Solutions". Kuigi ka selles puudutatakse peamiselt Eesti Ühispanga tegevust ja arengut, on teksti põimitud asjalikke lauseid meie saatusest, ühistevuse arengust Eestis, eesti pagulaste kohanemist ja nende viisidest oma isikliku töö ja säilitudega üles ehitada uut majanduslikku kandepinda eestlasele võõrsil.

● Inglismaa Eestlaste Ühingu Leedsi Osakond tähistas 25-aastast tegevusjuubelit. Praegu kuuluvad juhataes esimeses pr. E. Malm, abiesimees P. Laidoja, sekretär A. Erik, Laekur Saaremaa ja ametita liige H. Mutsu.

Varjendi-labürindid. Hiina linnade alla

LONDON (EPL) — Hiina lahen-dob praegu oma elanikkonna kaitset linnades võimaliku sõjalise kokkupõrke puhul. Konfliktis nähakse kardetava vastasena Nõukogude Venemaad, kes oma sõjavägede ka-vakindla juurdevõga on Hiina piiri diviisidega sisse piiranud. Pekingi valitsus rõhnutab olukorra tõsidust tänapäeval sellega, et "miljo-ni suurune sõjavägi seisab nüüd-selt Hiina sõjalisliku rahvavaba-riigi piiridel".

Hiinas olevat jõudsalt hargnenud ja õige mitmel pool juba peatselt lõpukorral linnalaste pommivarjendi-tega varustatud ulatuslik kaitse-süsteemi ehitustegevus, mis hoogtöö korras käigus kolmandat aastat, märgi-vad usaldusväärsed andmed diplo-maatseist allikaist Pekingist. Nende andmete põhjal valmivad Pekingi ja teiste Hiina linnade alla pommikind-lad varjendid ja laialdased kaitse-la-bürindid varjukes elanikkonnale äh-vardada võiva ootamatu nukleaarrel-vade või tavaliste õhurünnakute vastu, mida kardetakse N. Liidust.

Selajased teated kõnelevad kooli-de, tehaste, uute elamublockide, hai-glade ja valitusasutuste oma tarbe-ja ajakohastest varjenditest, mis oma-vad väljõpetatud ametiühisannetega personali, kes alarmi korral lokalisee-ruvad oma ametikohtadele. Rahvama-jad, sõjklad, lokaalid, teatrid, kinod ja enamik kauplusi on samuti juba varustatud vastavate elukaitse var-jenditega.

Võitvud sissekäigud "neelavad" varjutsijaid inimesi hästivalgusta-tud ja ventileeritud tunnelisse ja sealt varjenditelabürinti, mis kõnle-avad ja ringlevad 10–15 meetri sü-gavuses tänavate all.

Mõningad välismaalased, kes era-korraliselt olid saanud tutvuda val-mitud varjendisüsteemiga Pekingis, jutustavad üksikasjaliselt tutvumi-skäigust ja nähtust, et revolutsiooni-les muusikasaadete tagapõhjal näida-ti delegaatidele kaitseehituste otstar-vet ja efektsust maasügavuses.

Pekingi pommivarjendisse ja kogu õhukaite-võimdisse on rajatud ja sisustatud haiglaid, avaraid ühis-rumme öömajalastele, kantine ning mitmesuguseid varustusalasid. Var-jendeid on oma sise- telefonivõrk ja raadio ringhäälingu süsteem, vecto-rust ja tualettruumid.

Varjendite võrgu need osad, mis nähtavad maapinnal Pekingis ja teis-tes Hiina linnades, on ümber- ja juurdeehitused varemale algehituste-le, ning said lõpliku kuju ja vormi 1969 detsembrist alates. Vaatlejale pole jäänud märkamatus, et õhu-kaitevarjendite ehitustööde levik sai hiinlaste poolt täielikuks ja kiir-tat tähelepanu pärast Hiina-N. Vene-piirkokkupõrkeid ja "ideoloogilist" tüli samal aastal.

Pommivarjendid Pekingi linna all pidavat juba andma täielikku kaitset kogu pealinna nelja miljoni elaniku-le võimaliku konventsionalise pom-

mirinnaku korral. Ehitustegevus kes-tavat praegu, et muuta linnalaste kaitse-süsteemi tõhusamalt nukleaar-relvade sissetungimise ja tekkivate pu-rustuste kindlaks.

Nõukogude Liit on toonud piiride-le Hiina vastu 50 diviisi, kinnitavad Hiina ametivõimud. Edasi üteldakse; see ei olevat juhulisk ja niisama mõeldamine näihe, et venelased pai-gutavad piiridele "miljonit mehest koosneva armee, kes koonduvad ja ootavad sobivat aega ja võimalust lõõgikus Hiina vastu".

Hiina kommunistliku partei hääle-kandja "Rahva Päevaleht" kõven-dast 1. oktoobrist k.a. alates omi sov-jetivastaseid sõnariinakkuid ja siidi-stusi venelaste arvel. Rõhutatatakse, et hiinlaste käremeeleus ja nende pro-pagandavalangud Moskval pole ku-nagi olnud nii teravasõnaliselt ja vae-nulised sellest peale kui vahetkord mõlema ma parteide ja võimeuste vahel muutus jahedaks 12 aasta eest.

Hiina parteilehe juhtkirjade kuulu-tatakse sõna-sõnal: Sovjeti revio-nsistide iganenud ja mahajäätud klikk on veelgi enam paljastanud vene sotsialistliku imperialismi õi-geld värv ja oma täitmatu isus ah-nitseb ja sirutab käed välja kõikjale.

Miljonitesse ulatuvad hulgad, vab-rikutoolistest ja kaevuritest Hiina ametnike ja harilasteini, olevat Hi-na armee instruktorite juhtimisel tä-navu läbi teinud sõjalisel väljõppe kursuseid, kus lühikeste nädalate jooksul valmistuti ette relvade käisi-tust (tulejõu täpsust j.n.e.), maami-niinde maasse kaevamist ja mooma-mist, miinitõkete loomist mägitelle ja jõekaldaisse, maastikulist lahingu-väljajäpet ja õhurõrje õppusi. Hiin-aste pärinevad andmed kõnelevad veel, et kokku mõnisada miljonit hiinlast olevat nüüd kaasa teinud sõjalisel kogemusi andvaid kursuseid maa ja elanikkonna sõjalisel sõjalisel kaitse vajaduseks.

Kõneldakse, et pommivarjendite ja muude õhukaitevõimdisite ehitus- ja kaevumistööd Pekingis, Shanghai ja teistes suurtes sadamates ja linnades teostatud "rahvusliku enesekaitse en-tusismiga". Ka olevat teatavad sek-torid Hiina piiridel vastu N. Vene-maad tugevalt mineeritud.

Kõigele lisaks märgitakse informat-sioonis, et Hiina regulaarne armee olevat tänavu aastal 10–15 diviisi võrra suurenenud. Hiina armee jala-väe-diviisi tugevus on 10.000 meest. Hiinlaste relvastuse hulgas olevat uute relvadena kasutusel abel-reakt-sioonid miinid ja granaadid, mis panna-ke lõhkema mitmesugusel kõrg-geusl – venelase langvarjurite õhu-desantide vastu. Regulaararmees on 150 diviisi. (EPL/KP).

● Austraalia Metsaliikloomi tegevus-ke kestel abiellusid Tiit Teinmet ja Kaja Heinla. Metsaliikloomi noored pidasid nende pulmapidu ehtsate eesti kommete järele.

Tehke oma sugulastele ja sõpradele, kel veel puudub eesti ajaleht

JÕULUKINGITUS

tiheda kontakti näol eestlusega, mida võimaldab

EESTI PÄEVALEHT

Kinkekaarti Eesti Päevalehele saab talitusest: Box 667, 101 29, Stockholm 1 või helistades telefonil 08/21 84 46.

JAAAJA JÄLGEDEL. Norrköpingi täienduskooli bioloogia — tunnis külastati Söderköpings Ramunderi mäe, kus tutvuti jääaja jälgedega pinnasel. Keskel paberiga käes õpetaja Aadu Ramunderi õpilaste (vasakult) Raivo Ojala, Jaan Kubja, Rein Liivi ja Jorma Viréniga (EPL-foto A. Lütt).

Kaasa elades Ameerika valimiste protseduurile

Four more years! — Kuu aja eest tervitati selle hüüdega Richard Nixon'i kui selgus et ta oli valimistel võitnud. Praegu on ta tegevuses nute ministri nimetamisega ja George McGovernist ei räägi enam keegi. Ta läks Bahama saartele puhkama 22 kuud kestnud valimiskampaaniast ja reporterid on ta sinna unustanud.

Kõik kommentaarid ja analüüsid on poliitiliste vaatluste poolt tehtud. Minul pole lisada mingeid kommentaare, tähendan siia üles ainult isiklik kogemused sel päeval.

Valimispäeva hommikul teatas raadio juba esimese hääletustagajärje: see tuli mägestikulinnakesest mille nimi on Balsams in Dixville Notch ja kus on ainult kaksikümme hääletoetust kodanikku — nad olid hääletanud täpselt keskööl ja mõni minut hiljem oli ka tulemus loetud: 16 häält Richard Nixonile, 3 häält George McGovernile ja 1 erapooletu. Balsams-in-dixville-notchlastel on juba õiges kaus aega see auaunhus olla esimesed kogu riigi oma hääletustulemusiga ja anda võimalus analüüsijale lõplikuks prognoosiks.

Normaalsed hääletajad sel ajal alles magasid. Olin kaubeldud Harryt, et ta võtaks mind kaasa kui läheb valima sest ma tahtsin näha, kuidas see siin sünnib. Ta tulgi mulle kell üheksa järele ja me sõitsime temo distrikti hääletuspunkti mis asus ühe kiriku kõrvalruumides. Hääletajaid ei olnud veel palju — mõned autod seisisid parkimisplatsil, ruumis istus paksude nimistikkude taga neli meest ja viies mees liks kiiresti nurgas seisva hääletamismasinaga juurde. Ta istus selle kõrvale pükile. Masin ise oli eestlase taga ja see kindlustas hääletamissaladuse.

Igale hääletajale oli kätte saadatud hääletamismasinaga plaan, kuhu olid sisse kantud kõik kandidaadid ja kohad kuhu nad kandideerisid, samuti

parteid, mida nad esitasid. Minagi olin saanud selle plaani, kuigi mul ei olnud õigust hääletada ja teadsin, et presidendikandidaatide oli kaheksa. Peale kahe üldtuntu kandidaadi veel Louis Fischer (Socialist Labor Party), John G. Schmitz (American Party), Linda Jenness (Socialist Workers Party), Gus Hall (Communist Party), John V. Mahalchik (America First), Benjamin Spock (The Peoples Party).

Peale presidenti tuli veel valida seitse meest, näiteks linnasekretär ja maksukoguja (Tax Collector). Hääletamisel oli ka kolm eriküsimust — näiteks see, kas pensionäridele anda õigust bingomängude korraldamiseks. Hääletamismasin on nii konstrueeritud, et see ei hakka enne tööle, kui hääletaja on eesriide ette tõmmanud, samuti ei registreeri ta hääletamist enne, kui eesriide tõmmatakse jälle eest ära. Hääletamine ise toimub nii, et nimele kohal olev vänt tõmmatakse alla. Eesriide äralükkamisel tõusevad vändad jälle üles ja tagajärg registreerub masinas.

Hääletamismasinaga kõrval istuv mees, kes muidugi ei näinud eesriide taha, pidi valvama, et keegi masinat ei rikuks ja soovijale käsitamisjuhendeid andma. Harry neid ei vajunud ja sai kõik soovitud vändad tõmmatud ja me sõitsime tagasi.

Ohtul läksime Eesti Majja, sest see oli muudetud Jackson County Republikaamde Partei Peakorteriks. Seinal oli Richard Nixon'i naeratav foto ja selle ümber roosad elevandid parteisümbolitena. Serveeritakse tasuta kokteile ja seinäärseid laul igasuguseid pilsid, pizzasid, võlleibu ja muud söödavat — seegi on kõigile tasuta.

Ruumid kogunevad peatselt rahvast üle, on kohal laudkond eestlasi ei eesotsas kogunenud poliitiku Olev Piirsaluga. Neid — huvitat — muidugi kuidas läheb Anne Treumuthil — esimesel eestlasel kes teab katseb pääseda poliitilisele areenile. Ja kui kleebitakse valimistulemuste tabeli jääkai seinalle, siis puhkavad hurraahüüded, sest republikaanide noortest koosnev kolmik on võitnud: Raymond F. Shea (3917 häält), Anne Treumuth (3679 h.) ja Paul Howe (3600 h.) on kõvasti lõõnud demokraatide kõvemat meest Finelli, kes sai 2420 häält.

Võitjale soovitakse õnne ja keegi teab, et see olla esimene kord, et

üks naine valitakse Jackson County omavalitsusse, hea muidugi et see on eestlanna. Orkester hakkab mängima ja loob päris pidu-meeleolu, aga me lahkume kolmekesi, et minna vaatama ka Lakewoodi Republikaamde Partei peakorterit Malibu hotellis.

Seal näib kõrgpunkt juba mõõda olevat — suur tahvel saalis on numbreid täis kirjutet, valjuhääldajast kuuldu teateid üksikute distriktide kohta, kuid keegi ei näi selle vastu enam huvi tundvat. Mul tuleb suruda ka valimiste võitja John J. Franklini kätt kes mult küsib: "How was your name, Sir?" Drink tuleb siin ise osta ja ma näen kahte laudkonda neegrid, naised istuvad lauas ja mehed seisavad nende kõrval, nad näivad pisut eksiinuna siin.

Televisioniruumid räägib Richard Nixon ja nimetat seejuures esimest korda kogu kampania jaoks senaator George McGovernit nimepidi. Me hüüame kõik koos: Four more years!

EKS

Ungarlaste kongress Hollandis

ROTTERDAM (EPL) — Haagis toimus vabade ungarlaste üle-euroopaline kongress, mis kutsuti kokku Euroopa julgestuskonverentsiga üleskerkivate probleemide arutamiseks. Esindatud olid ungarlased ühingud nii Skandinaaviast kui ka teistest Euroopa riikidest, samuti oli küllalisteks kutsutud nimekaid Hollandi parlamendiliikmeid ja poliitikut.

Eestlasi esindas küllalistes hulgas Hollandi Eesti Seltsi esinaine Vilma Belinfante oma mehega. Peakonlehtjaks oli Nato juures töötav end, Ungari diplomaat dr. Victor de Stankovich, kes informeeris Euroopa praegusest olukorrast. Hollandalastest esines end. Nato peakorterisse kuulunud kindral dr. Broekmeyer ja -kaks parlamendiliiget. Ungarlaste kongress äratas ajakirjanduses suurt tähelepanu.

RAAMATURIIDUL

PAUL LAANE ESIKTEOS

Paul Laanelt, kirjandusteadlaselt, kriitikult ja kultuuritegelaselt, ilmus hiljuti tema oma kirjutustel esiteos "Möttelend", mis sisaldab autorimõtteid-elufilosoofiat ja reageeringuid nii proosas kui luules. Raamatut saab autoriilt. Hind kr. 25: tuleb maksta autori postzhirrosses: Paul Laan, pg. 35 57 72 — 5, Stockholm.

EESTI KIRIK NR. 10, 11 JA 12

Ilmus EELK häälekandja nr. 10 Lühula kiriku pildiga kaanel. Sisus kirjutavad õpetajad Arnald Rebane, Oskar Gnadenitech, Otmär Pello, Karl Laante, peapiiskop Konrad Veem j. t.

Ilmus ka Eesti Kirik nr. 11 Harju-Madise kirikuga kaanel. Selles numbris kirjutavad õpetajad Manivald Heinam, Jakob Aunver, Uno Plank, Rudolf Kiviranna j. t.

Just pühadeks ilmus Eesti Kirik nr. 12 aasta viimane, mille kaanel on Madonna Jeesuslapsega. Autorid: peapiiskop K. Veem, Liili-Anne Parlo, õpetajad Oskar Puhm, Rud Kiviranna Aleksander Hiinno, Jakob Aunver, John Aarik, Elmar Pähn, Manivald Heinam.

THULEHOIDJA NR. 3

Noortekirjari "Tulehoidja" selle aasta kolmas number on pühendatud eesti noortele Austraalias ja valustab põgusalt sealses eesti skautlikul nooruse tegevust, samuti ühenduses Sydneys eesti skautlike noorte suurlaagriga.

"THE BALTIC STATES"

Balti Komitee Stockholmis andis

L. Rootsi Eesti Maja aksionäre

LUND (EPL) — A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja algatsiakapitali kokkupanekul omandasid aksiaid alljärgnevad aksionärid, kellele üle anti aksiaid Lundi, Malmö, Koppenhaageni ja Helsingborgi kokkulehtel 24.-26. novembril:

Lundis — Allik, Fred Ramond, Eesti Kirjanike Kooperatiiv A/S, Horvitz, Meida, Kalmel, Meeta, Kangro, Bernard, Kangro, Eeva-Merike, Kauri, Piia, Kauri, Tiit, Kauri, Tiit, Kii, Leonti, Koern, Andres, Koern, Sirje, Laas, Pillemaal, Lorents, Alfred, Lorents, Ella, Lorents, Valda, Lõhmus, Bernhard, Mathiesen, Olev, Möttus, Aet, Möttus, Henn, Möttus, Hildur, Möttus, Ivo, Möttus, August, Nõmm, Mart, Peanberg, Eduard, Pohl, Anne, Pääbo, Hans, Põhl, Eha, Randsalu, Olv, Randsalu, Olav, Raudsepp, Hans, Riispere, A., Riispere, Helmut, Saul, Leida, Savioja, Härmä, Sawo, Erika, Särg, Katrin, Taska, Artur ja Viirsalu, Harald.

Malmö — Asu, Rein, Kriisa, Agu, Lill, Umar, Reitalu, Juhani, Reitalu, Tamara, Sagim, Aleksander, Sagim, Asta ja Suurkuusk, Günther.

Koppenhaagenis — Helk, Vello, Katropun, David, Mereväh, Johannes, Märts, Dunja, Nordmann, Arnold, Palm, Egon, Rasmussen, Hans ja Rasmussen, Lennart.

Helsingborgis — Koern, Villem, Prees, Ardaleon ja Ödick, Herman.

Landskronas — Hohenese, Julius, Kunnos, Maria, Kunnos, Voldemar, Saarnak, Evald ja Sergio, Arnold.

Algatsiakapitali kokkupanekul omandasid Lund eestlased 64 aktsiat, Malmö 11, Koppenhaagen 26, Helsingborg 3 ja Landskrona 7 aktsiat. Aktsiate levitamine jätkub. Aktsia hinnaks on kr. 100 ja kr. 10 asjaajamise kuludeks, kokku kr. 100. Aktsiaid saab tellida majandusjuht Madis Laasilt adressil: Boels väg 5, Hjärup, 222 48, Lund, telefon 040/46 53 85. Raha sissemaksata AB Lõuna-Rootsi Eesti Maja nimelisele postgiross 16 01 10-3, Lund.

Euroopa julgeolekukonverentsi puhul välja ingliskeelse Balti rahvaste saatust ja võimu üle võimist dokumentaarselt kirjeldava 120-leheküljelse brošüüri "The Baltic States 1940-1972". Saadaval Balti Komiteest.

"ULIÖPILASSELTS

RAIMLA 1922-1972"

U. S. Raimla on oma poole-sajandi juubeli puhul välja andud üle saja-leheküljelse kõnnitud teed kirjeldava teose, mida on toimetanud Arnold Kivimäe, Jaan Kõks, Artur Mägi, Herman Rajamaa, Endel Rumm, ja Rudolf Sork. Saatesõna on kirjutanud Rudolf Peets. Sisus esinevad autoritena Endel Rumm, Harry Paadre, Jaan Kõks, Artur Mägi, Georg Kotka, Artur Vanderer, Ant Nukliik, Aleksander Laan, Jaak Kiviloog, Rudolf Sork, Johannes Oinas, Erich Ilmas, N. Westman. Raamatut trükkimiskohaks on Rootsi — Uppsala.

V. Tauli eesti grammatika

1. detsembriks oli V. Tauli "Eesti grammatika I" tellimisi saanud 315. eksemplarile. Esikohal on Rootsi — 154 eks., USA — 66, Kanada — 36, Austraalia — 31 eks. Peale selle on tellimisi teistest Euroopa riikidest, L.-Aafrikast, Brasiiliast ja Jaapanist. Raamat on juba trükitud, kuid ettevalmistatud teinistest takistuste tõttu tuleb see ettenähtust hiljem ja kõitekojast tingitud põhjustel raamat ilmnub kavatselust kuu aega hiljem, s.o. jaanuari keskelt. Trükkida ja väljandada Uppsala ülikooli Soome-Ugri Keelte Instituut kaheksa viga et raamat ei ilmu jõulaks. Väljandaja palub tellijaid viivitust lahkesti vabandada.

Raamatut on võimalik jätkuvalt tellida aadressil: Institutionen för Finsk-Ugriska språk, S:t Olofsgatan 1 A, 752 32 Uppsala (tel. 018/13 65 06, postzhirru 18 54 26-6). Raamatu hind on kr. 35:.-. Kes saadab raamatu hinnaga otse instituudile, selle saadetakse raamata kätte ilma saatekuludega. Stockholmis on võimalik raamatut tellida ka Eesti Kultuuri Koondest (tel. 08-11 31 16). Instituudil on tehtud kõik ettevalmistused raamatu kohekses väljasaamiseks selle ilmumisel.

Soome-Ugri Keelte Instituut

"Ohtlikud" ajakirjad

Rootsi välisministeerium on saatnud välja hoiatuse meremeestele, et need ei võtaks Lõuna-Aafrikasse minnes enesega kaasa rootsi ajakirju, mida seal võidakse kergesti lugeda pornograafiliseks. Põhjuste selles andis vahejuhtumine tanklaeval "Soya-Baltic", mis sel aastal külastas Kaplinna. Toll oli teinud sel puhul põhjaliku läbivaatamise ja uurinud läbi kõik 42 kajutit, mis laeval leiduvad. Sellejuures konfiskeeriti sajad ajakirjad ja ülevõlited, mis kuulusid meeskonnale.

Konfiskeerimisele kuulusid kõik ajakirjad, milles leidis alasti naiste pille. Kuna niigugused pildid on täiesti harilikud ja igapäevselt suures osas rootsi ajakirjades, siis tegi toll nende asus puhta töö ja viis need ära. Kõigepealt läksid muidugi sellised ajakirjad nagu SE, Lektur ja FIB-Aktuelli. Konfiskeerimise kõrval tuli meremeestel, kellele need ajakirjad kuulusid, maksta veel trahvi, kokku üle 2.500 krooni (EM).

- Londonis viibis arstide kongressil dr. Dagmar, Väsu Montrejal, kes siit läks puhkusele Mäsjörka saarele.
- Tehnoloogia magister Oskar Unu-õhe jõulajärja elutsõbrad.
- Sõderlaste eestis Anne ja Juhhan Kaamanile teine ütär.

Sobiv jõulukink

Paul Laan "Möttelend"

kogumik mõtteid proosas ja luules. Hind: köit. kr. 25:— tellides saada autori nimele pgro 35 57 72-5.

Lugeja kirjutab

Esinduse tööolukord

Rootsi Eestlaste Esinduse saadik Vaitke Jüriado Norrköpingist reageerib "Teataja" tüele mittevastava teate pärast, et Esinduse büroojuhataja Ahti Pae lahkuks Esindusest ja laiab, et tegemist on enneaegse kahjurüütmuga, kirjutades:

— Kui ma üieti mäletan ennustas sama ringkond Esindusele kadu juba peale esimesi üldvalimisi. Esindus on peale selle töötanud 17 aastat ja teeninud ülemaailmse eestlaskonna positiivse hinnangu, mis eriti silma paistis Rahvuskongressil Torontos.

Esindus on alati kannud valijaskonna poolt antud kohustusi ja töötanud eluliselt tähtsate probleemidega eestluse säilitamisel.

Võrreldes "Teataja" ringkonnaga on Esinduse töitingimused olnud raske. Teadmata põhjusil pole Esindusele siiani antud riikliku abi, mis oleks normaalne kõrgelt maksustatud ühiskonnas. Riiklik abi eestlastele on suunatud nõnda, et assimileerimine rootsi ühiskonda läheks kiiremini ja valitsusel oleks üks minortet vähem.

Üks Esinduse pealesandeid on olnud meid kõiki haarav toetlaskodakonduse küsimus. Selleks teostati aastal 1966 koos Läti ja Leedu keskustega allkirja korjamise aksioon ja protest esitati valitsusele, tagajärjega et baltlasi rootsi rahva räämatupidamises ei märgitud soveti kodanikena. Tegelikult jäi olukord samaks ja tänava kevadel leidis Sisserännuamet vajaliku olevat äsjastele rootsi

kodanikele teatada, et nad on soveti kodanikena. Tegelikult jäi olukord samaks ja tänava kevadel leidis Sisserännuamet vajaliku olevat äsjastele rootsi kodanikele teatada, et nad jätkuvalt on soveti kodanikud ja lahkudest Rootsi piiridest pole riigil võimalik baltlastele anda õiguskahtset.

Meil on kõik kodaniku kohustused riigi vastu, kuid riik ütleb end kohustustest lahti kui see muutub talte ebamugavaks.

Kodakonduse küsimus vajab selgitamist ja neil päevil läbis ajakirjandust teade, et rikkadsgman Kurt Söderström (m) esitas interpellationi välisministriile baltlaste kodakonduse küsimuses ja vastust sellele on oodata lähemal ajal. Tõuke selleks sai Kurt Söderström tänava kevadel Norrköpingis toimunud Esinduse Kultuurirühmi konverentsil.

Püha kohustus meie maa ja rahva vastu nõuab eestlastelt maapaos vaimset küpsust ja kõrgel tasemel seismist. Igasugused isiklikud vastutulevad kõrvale jätta.

Teatega Ahti Pae lahkumisest Esindusest on liialt kiirustatud. Tema auks peab ütlema, et ta ennast saavalt on andnud Esindusele ja eestlusele oma parimad 17 aastat, mõtlema ta isiklikule heaolule.

Elukallidus on meie suur vaenlane. Esindus on rootsi võimele poolt diskrimineeritud soveti, et büroojuhatajale on võimaldatud tööd riigi poolt, kuid väljaspool Esindust.

Kui meid enamusraha poolt üha enam diskrimineeritakse, siis peavad meie endi read koonduma, kuna teisel meel rahvusgrupp pole võimaline eksisteerima. Meil tuleks näidata solidaarsust oma rahvalavolikoguga ja anda oma panus.

Suur vastutus lasub Esinduse juhatusel, kes peaks viibimata algatama petitsiooni allkirjade kogumisega diskrimineerimise vastu ja taotlema Esinduse suuremat riigabi. Esterns Representation i Sverige postigiro: 55 36 70.

VAIKE JÜRIADO

TÄISMÄJAD

Stockholmi eestlastel on viimasel ajal olnud võimalus näha korduvalt näiteid kodumaisest kultuuriloomingust Akadeemilise Meeskoori (Ernesaksa koori), Tallinna Kammerkoori ja "Estonia" balleti näol. Publik on neist ettevõtetest innuga ja väga suure huvilist oot võinud. Laulukooride tase on olnud väga kõrge, mida ka rootsi arvustus on rõhutanud. Balleti puhul on olnud arvustus tagasihoidlikum, aga küllaltki hindav.

Sel puhul kerkib küsimus: miks Stockholmi eestlased ei hinda sama suure ja innuka osavõetuga meie oma kultuurilisi üritusi teatritendusi, kontserte ja kunstinäitusi? Nendegi ürituste tase on sageli üsna kõrge, eriti kui arvestame tingimustega, milles need toime on tulnud. Kas minnakse kodumaisetele üritustele ainult nende uudisuse pärast ja mitte kultuuriloomingust osa saama? Meie kultuurilise tegevuse siin on kodumaisetele parteifunktsionäridele pinna silmas ja nad tahaksid seda kõike meeleldi näha välja suures. See peaks eriti juhtima meie pagulaste sammas ka kohalikele kultuurilistele üritustele pealtvaatajaks ja sellega kaasa aitajaks.

KULTUURISÖBER.

MIS SAI LAEVAST?

Keegi ühlane Mr. F.A. Lombrell avaldab ühes Rootsi meremeste ajakirjas lugeja kirja, milles palutakse andmeid ühe eesti laeva kohta. Tegemist on endise inglise laevaga "Watervich", mis 1939 müüdi eestlastele. Järeleparja märgib, et laeva on viimati nähtud 1944 ja et laeva päritolu kohaks oli "Tagarahu island" (Is.). Rootsi ajakirjas öeluse see järeleparimine. pealkirja all "British and Estonian" (EM).

'Karu' hundud Veskijärvel

Hundujuht Helle Jöers saadab ühte hundugruppi metsamängule. (EPL-foto Peeter Mikkola)

Et veel viimseid ilusaid ilmu ära kasutada, pidas Karu lipkonna Vändrametsa parkiv laupäeval 28. nov. väliskodanuse oma "karukoopas" Järvalähtel. Endine sõjaväe barakk on viimaste kuude jooksul skautide ja gaidide oma töö tulemusena muutunud hubaseks koosviibimise kohaks, kuhu sagedasti väljasõite korraldatakse.

Koondus algas huvitava metsamängu, kus muuseas ka hundude ja hellakete teadmised loodusest prooviti.

Soomepoiste ajalugu valmimisel

TORONTO E(PL) — Nagu selgus Soomepoiste Klubi aastakoosolekul Torontos, on eesti vabatahtlike rügemendi JR 200 ajalugu nüüd käsikirjas juba valminud ja korrektoreti käes.

Teose koostaja, ajaloolane Evald Uustalu on oma töö lõpetanud, samuti on oodata, et Soomepoiste Klubi saab tegelikule kirjastamisele asuda lähemal ajal, nii et raamat saaks ilmuda kevadeks, mil möödub 30 aastat sellest, kui põgenenute esimesed paadid Soome saabusid.

EDU seletus filmi asjas

Eesti Demokraatliku Uniooni (EDU) esimees Aksel Mark on ühenduses Toronto Eesti Päevade mustvalge filmi näitamise tekkimise poleemikaga avaldanud alljärgneva seletuse ERY pressibülletäänis.

Kuivõrd EDU vahendusel näidatud Eesti Päevi käsitlev film on audentne koopila Kanada TV filmiga, ei ole mul võimalik ütelda, kuna õnnetu asjaolude tõttu ei ole ma kumbagi filmi näinud. Mul ei ole võimalik ütelda, kas filmi — milline kandis töönimetus "pressi koopila" — valmistas Bill või Peeter, kuna ma seda ei tea. Samuti ei tea ma, kuna ja kuidas see valmistas. Film võimaldab tasuta EDU-le "vahemaandumiseks", et meile laekaks talle teed edasi. Et võimalikult paljude eestlaste seisukohta teada saada filmi osas, otsustasime seda vähe laiemalt näidata, kui see algul kavatsesid olla. Võin kinnitada, et praeguseks on aksioon lõpetatud: filmi demonstreerimise aparatuur on tagasi antud saatkonnale, kust see meile võimaldati ja film ise on "lainud pörandale alla".

Mis juhtus BALTI naabritega

NORRKÖPING (EPL) — Norrköping-Tidningar pühendas oma juhtkirjaküljel 30. novembril kaueveeruse artikli Balti riikide saatuse pealkirja all "N'Kolme väikes riigi traagiline saatuse". Autoriks on Ulf Nihlén ja seda kaunistab pilt Eesti iseseisvuspäeva paraadist aastal 1920, aastal mil sõlmiti rahu N. Venega.

Artikli sissejuhatuses tuleb toime- tuse meelde, et Eesti, Läti ja Leedu on Nõukogude vene agressioonis kaotanud oma iseseisvuse ja rahvusliku vabaduse, mida nüüd Euroopa julgeolekukonverentsile meelde tuleb tuletada balti eksilorganisationsioonid ja nõuavad, et nende riikide iseseisvusküsimus arutusele võetakse. "Kindlasti ei vii aga see ettepanek mitte kuhugile," konstateeritakse traagiliselt toika. Ulf Nihlén tutvustab m.h. üksikasjaliselt Eesti rahulepingut N. Liiduga, milles viimane "igaveseks ajaks" loobus nõudmistest Eesti territooriumile ja de jure tunnistas Eesti iseseisvust ning suveräniteeti. Kirjeldataud on ka 1924 a. mässukatse ning anastamisprotsess, mis algas Teise maailmasõja eelõhtul N. Liidu ultimatumiga ning mässparaat okupatsiooni teostamist viis massküditamisteni.

Arstid löid koondise P.-Ameerikas

TORONTO (EPL) — Ontario Eesti Arstide Koondis muutis oma nime Põhja-Ameerika Eesti Arstide Seltsiks, avardades oma liikmeskonda peale arstide ja hambarstide ka arstiteaduse üliõpilaste, biloogidele ja biokeemikutele kogu Põhja-Ameerika mandri ulatuses.

Juhatuses valiti esimehena dr. Priit Paas sekretäarina dr. M. Truuvvert, laekurina dr. H. Tari ja liikmetena professorid Hans Sepp ja Harri Meindok. Need kaks viimast toimetavad ühtlasi hiljutise Eesti Arstidepäeva albumit.

Soodustus EPL tellimisel kontoomanikele LHU-s

EESTI LAENU-HOUI ühise juhatusel otsusel on liikmelil võimalik tellida Eesti Päevalehte j.t. eesti ajalehti 20-kroonise soodustusega. Soodustust võivad saada kõik eesti hoiukontode omanikud, kelle hoiukontos 31. det. 1972. a. oli vähemalt 1000 krooni. Igal leibkonnal on kasutada ühe eesti ajalehe tellimise soodustusega. Ajaleht tuleb tellida tavajärgs korras ja tellimise kviitung (või selle fotokoopia) saata hiljemalt 31. jaanuariks 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele (mitte pöörduda Stockholmis Sparbanki poole!). LHU kannab hiljem kr. 20:— vastavasse hoiukontosse ja saadab postiga sellekohase tõendi.

Saata hiljemalt 31. jaan. 1973 Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele
Box 16318 103 26 Stockholm 16

Kontoomaniku nimi
Hoiukonto nr Sümboolne
Elukoht
Poeti nr. ja koht
Lisa: Eesti Päevalehe tellimise kviitung

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-1

BATUN-i tegelane Norbert Trepsa suri

New Yorgis tabas surm 30. novembril tuntud BATUN-i tegelast, läti katoliiku preestrit Norbert Trepsat, kes oli üks selle organisatsiooni asutajaid, milline eesküü noorema generatsiooni abiga täitab UNO delegatsioonide informeerimiseks Balti küsimuste eesmärgiga seda viia maailmafoorumile. Allpool kirjutab tema mälestuseks tema eestipoolne BATUN-i kolleeg Victor Vinkman.

"Eesti, läti leedu igaüks üksi ei suuda palju N. Vene võimu vastu — ühised panused on aga meil lootusi mõjutada maailma arvamus LRO-s ja muul foorumil..." See preester J. Trepsa juhtlause ja ta väsimatu 30 balti rahvuse ühisel rindel sai hüse balti võitlus organisatsiooni JBA-BATUN-i aluseks. Meenuvad BATUN-i loomisele eelnenud koosolekud, kus N. Trepsa tasakaalulak tasasel häälel aitas leida ühiseid teid kolme rahvuse liberaalide ja konservatiivide keskel kuni otsuseni, et loodav organisatsioon ei tohi end lasta tõmmata kolme rahvuse sisepoliitilistesse ja ideoloogilistesse arusaamatusse. Organisatsiooni peasitideks valiti võitlus N. Vene imperialismi vastu ja kolme balti rahvuse koostöö edendamine. Võibolla ei BATUN-i eel saladuseks ongi nendest juhtnööridest rangelt kinni pidamine.

Pater N. Trepsa, ingliskeeles Father Trepsa, oli ka tõeline BATUN-i isa. Ta diplomaatlik rahulikult aitas rahustada vahel ägenevaid meeli, ta keelte oskus aitas avada UNO saatkondade üksi, ta isiksu aitas leida toetusi kui majanduslikult oli kitsas käes, sageli ka oma kasinatest resursidest, ta õhutas kui pettumused nõrdimusi, esile kutsusid. — Ja nüüd pole teda enam.

Preester N. Trepsa sündis 9. okt. 1913 Peterburgis valitsemisriiki pojanana. 1930 ta lõpetas läti katoliiku Krištava gümnaasiumi ja 1942. a. läti ülikooli õpinguteadlasena. 1947. a. jätkas ta õpinguid filosoofia alal Louvaini ülikoolis Belgias ja 1949. a. Detroitis poliitilise teaduse ja teoloogia alal. 1953. a. lõpetas ta St. John's seminari preestrina, kust teda määrati tööle kesklinna kogudusse juurde. 1962. a. saadik oli ta New Yorgi ümbruse läti katoliiku missiooni juhiks kus ta elutse ka lõppes.

Oma õpingute ja töö kõrval leidis ta aega ajalehtede artiklite ja juhtkirjade kirjutamiseks. Ta sulesti on

ilmunud 2 novelli, näidendeid, luuletusi jne. ning BATUN-is oli ta paljude märgukirjade, memorandumide ja uurimuste autoriks. Ta on ka lkestatud Rahvuste hünni autor millele muusika komponeeris ungarilane Frederic Nagy. Isegi haigevooris, ringvoolu ja südame häiretega, ei läbenud ta puhata, vaid õhutas ja andis nõu — kuni 30. nov. k.a. hommikul ta lahkus taevase isa juurde.

Ta oli avara pilguga tõsine läti patrioot, kes teadis, et olla hea lätlane — olla samal ajal ka hea eesti ja leedu patrioot — tähendab töötada nende kolme väikerahva ühise koostöö heaks — et ühiselt seista idast lämmatada püüda Suurvene imperialismi vastu. Ta tee lõppes vara, kuid ta elutöö jäab püsima teistele suuna näitajaks. Puhka rahus siin võõrmaailmas!

VICTOR V. VINKMAN

KEELE VEERG

VÄÄR:
sheef
sai südameataagi
kellegile, millelegi
kumbagit
kõiki seda
paendilid
napsu võitma
võttis omale
järgi jääma
pärast jõulut
ÕIGE:
sheef
sai südameataki
'kellegile, millelegi
kumbagit
kõike seda
paendilid
napsi võitma
võtta enesele e. endale
järele jääma
pärast jõult e. joulle

H.E.

Leinateateid

Sydney's suri 23. okt. Astra Pass, n-na Vorones, sünd. 25. apr. 1921 Tallinnas.

Sydney's suri 2. nov. Evald Kaljuste, sünd. 22. okt. 1909 Vaimstveres.

Sydney's suri 6. nov. Eduard Liivamae, sünd. 19. okt. 1910 Tallinnas.

Sydney's suri 3. nov. Rein Laumets, sünd. 6. dets. 1912 Võrumaal.

Newcastles, Austraalias, suri 6. nov. Emma Enilane, sünd. 9. juunil 1891 Eestis.

Melbournes suri 13. nov. Helene Johanna Tatrik, sünd. 20. märtsil 1901 Sõmerus.

Aucklandis Uus-Meremaal suri 18. nov. Emmi Aleksandra Uehendrik.

Poughkeepsies, New Yorgi osariigis USA-s, suri 16. nov. Karoline Lääts, n-na Päiv, sünd. 6. novembril 1876 Valgamaal.

Williamsticus, Connecticuti osariigis, suri haiglas 14. novembril Oskar Luik, sünd. 8. jaan. 1891 Laates. Elukutselt oli ta maamõõtja.

Eckvilles, Kanada Alberta provintsis, suri 12. novembril Herman Liiv, sünd. 29. sept. 1901 Märjamaal.

Torontos suri 26. novembril Rudolf Kuusik, sünd. 21. augustil 1902 Alatskivil.

Austraaliassuri 13. novembril Helene Tatrik.

Austraalias suri 3. novembril Rein Laumets, sünd. 6. dets. 1912 Otepääl.

Montrealis, Kanadas, suri 8. novembril Lydia Rohi.

Los Angeleses suri 5. novembril Alviine Johanna Hiir, n-na Kangro, sünd. 9. septembril 1888 Tartumaal.

Patersonis, New Jersey osariigis, suri 10. novembril Albert Lind, sünd.

See oli kunagi — ruhnulased Pärnu sadamas.

Teised lehed

AEGUMATUD ROIMAD

Äsja Pihkvas toimunud protsessilavastuse puhul, kus surma mõistati ka üks eesti "kõdantlik nationalisti", tuleb New Yorgi Vaba Eesti Sõna meelde, et sellised protsessid on suunatud eeskätt "kardetavate vähemuste" liigete vastu ja on mõeldud nende vähemusrahvaste vaos hoidmiseks hirmutamise teel. Leht juhib tähelepanu, et Kremlile sõjaajast sündinud ei aegu kunagi ja kuigi kolm aastakümnet on möödas, ei ole seal-sei prokuratuuril raske leida tunnistajaid, kes kõike tapselt "mäletavad", nii nagu oleks kõik sündinud eide. Leht kirjutab:

"Moskva ei tunnusta sõja ajal N. Vene inimeste vastu toime pandud tegude suhtes ka aegumist, nagu see on kehtiv maailma kultuurirahvaste kriminaalkodeksites. Nii mõnigi pagulane, kes II maailmasõja aegsete sündmuste aegumist uskudes on läinud huvireisile N. Venesse, on oma reisi lõpetanud nõukogude vanglas või sunnitöölaagris.

N. Vene ja suurel määral ka läänemaade avaliku arvamus survele on ka Lääne-Saksamaa mitu korda pikendanud natside sõjakuritegude aegumise tähtaega. Kuigi mitte enam massiliselt, aga natsideist sõjakuritegude jähtamine ja nende üle kohtumõistmine Lääne-Saksamaa kohtuvõimude poolt jätkub ka praegugi.

Niilaju kui läänemaailma avalikus tegeledu sõjakuritegude küsimusega kohtusaalist kuni kiriku-kantslini, ajaleheveergudele kuni UN-i Inimõiguste Komisjonini, on kõne all olnud ainult antisid ja mitte kommunistide kuriteod. Kui Ameerika üks katoliik kiriku kõrgeid valmulikke, kardinal Krol Philadelphiast hiljuti käis ametlikul külastägil Poolas, pidas ta Auschwitzi mälestusjumalateenistuse natside ohvritele. Kes peab aga Poolas pidama mälestusjumalateenistuse 15.900 poola õhtviterile, kes N. Vene valituse ametlike timukate poolt tapeti Katõni metsas?

Ka kommunistide sõjakuriteod ei aegu kunagi. Ainult tundub, nagu jätaksid Jumala veskid kommunistide kuritegude suhtes siiski liig pikkamisi..."

1923 Vändras.

Ühendriikides suri Villem Sander. Emmastes, Hiiumaal, suri 15. novembril Juuli Vähi sünd. 1. oktoobril 1886 Emmastes.

Ruhnu-näitus meenutab saareelanike kultuuri

Moodsa Kunsti Muuseumi (Moderna Museet) filiaalis Stockholmis avati näitus, mis tutvustab rootsi aalikuusele vähetuntud välisrootsi kultuure Läänemeres — ühel pool Ruhnu saare ja tema rootslastest elanike, teiselt poolt aga Ahvenamaa saare Kõkari omapiira. Näitus on ristitud "Skäarpiltideks" (Skärgärdsbilder), mis Ruhnu suhtes ei ole eriti tüüp, kuna see saar asub kaugel eemal rootsi skäarpiltist.

Ruhnu saabus 4. augustil 1944 203 saare elaniku Rootsi, millega lõpetati saare ajalooline rootsilise asustuse ja kultuuri. Kuus meest jäid Eestisse, kuna nendel olid naised eesti mandrilt.

Ruhnulased on kodusaare kaotamisega kaotanud ka oma rahvade-kandmise traditsiooni — see kuulub nüüd veel eestirootslaste pidustustele — kuid omavahel räägitakse ikka veel ruhnu keelt, ürgvana rootsi dialekti.

Käesolevaks näituseks on venna Steffenonid Ruhnolt abikaasadega kogunud vanu pärimusi — rahvapärimusi, pilte, esemeid ja 70-aastane Abraham Holman kirjeldab pastelljoonistustes ruhnuaste igapäevast elu ja kalastamist, nii nagu see toimus sajaneid.

Mis praegu toimub Ruhns, seda ruhnuksed ei tea. Läänemere saared on N. Liidu okupatsiooni järele muutunud keelupirkondadeks.

Pugeja kirjutab Vaidluse lõpetuseks

29. nov. "Eesti Päevalehe" veergudel vabab pr. Hallap, et minu "põhjedused ja arusaamised on seegi-kord kergetäielised". Mäks siis mitte neid ümberlõikata? Aga nähtavasti pole see nii kerge, sest tõendasin, et olen tegutsenud Eesti Kultuuri Koon-dise põhikirja ja tegevuskava alusel. Et ma oleks teinud midagi EKK juhatus vastu, seda pole pr. Hallap seni suutnud tõendada. Küll aga kirjutab pr. Hallap jätkuvalt, et tal on, "moraalne ja juriidiline õigus "võidelda" selle organisatsiooni ja ta juhatuse eest, kuhu ma kuulun". Ei, pr. Hallap ei kuulu Eesti Kultuuri Koon-dise juhatusse ega ole tal mingit õigust kõnelda juhatuse nimel. Seda saab ainult juhatus ise teha.

Pr. Hallap kirjutab edasi, et ta "õhib "kõnelda pagulaskonna nimel töö ja õiguse kaitses". Kuidas sellist volitust saab — ma hangiks siis endale ka! "Töö ja õigusega" on lugu halvem. Olen pr. Hallapi väited üksteise järele ümber lükanud. 8. nov. väitis pr. Hallap, et ma olevat pr. A. Otemast UEP muusikaprogrammide esitamisel mööda läinud. 25. nov. väitsin — peale kõnelust pr. Otemaga — tõendada, et see nii polnud.

29. nov. kirjutab pr. Hallap: "Ütemaalmsete Eesti Päevade Rootsi Komitee lükkas tagasi A. Otema poolt "näidatud" — muusikaprogrammi — nagu mulle tõendas Leo Karupää 18. novembril". 2. dets. võtsin ühenduse hr. Leo Karupäaga, kes mulle kinnitas, et UEP Rootsi Komitee ei võtnud muusikaprogrammide suhtes üldes mingit seisukohta, vaid leiti, et need peaks minema edasi Kanadasse.

Nii ka toimus. Eesti Kultuuri Kogu Kanadas muusikatoimkonna juhataja Stella Kerson sai kavad ja need otsustid vastuvõetavaks. Pr. Hallap lelab, et ma käin "asja tuumast mööda". Minu jaoks oli asja tuum hankida uusi soololaua K. Ristikulvi õhtuks juubilaril sõnadele, mis muli — tänu heliloojate vastutulekule — ka õnnestus. Pr. Hallapi jaoks on asja tuum ilmselt "protestid". Küsimus 25. nov. EPL veergudel "kes esitasid proteste, kellele ja millal". Sellele pr. Hallap ei vasta.

HARRI KIISK

OLTI NIME EI FIGUREERINUD
Kuna minu nimi on korduvalt esinenud pr. Hallapi ja hr. Kiiski artik-leis — olen sunnitud omalt poolt asjaolu selgitama.

Sellel kaval rootsipoolseteks esin-misteks Eesti Päevadel, mille esitas hr. Kiisk minule ja mida Eesti Kul-tuuri Koon-dise esindajana tutvusta-sin UEP Rootsi Komitees ei figureeri-nud helilooja H. Olti nime. Üldiselt leiti aga paremaks, et kava sandetaks Kanadasse vastavale UEP toim-konnale läbivaatamiseks ja seisu-koja vahetamiseks. Saabunud vastuse järe-le, milles leiti kava olevat mitmekesi-ne ja huvitav, järgnes otsene kirjava-hetus juba EKK Muusika toimkonna

juhataja hr. Kiiski ja pr. S. Keerso-ni vahel Kanadas ilma minupoolse vahelesegamiseta.

Minu kirjavahetus kõigis UEP-i puutuvas küsimusis on sündinud pidevalt EKK juhatus ja Rootsi komi-tee informeerides. Nii on eecelpool tähendatud kava, kui ka kõik muu kirjavahetus EKK valduses.

ADA OTEMA
EKK esindaja UEP Rootsi komi-tees

*
Toimetusele: Loeme käesolevaga diskussiooni selles küsimuses lõpetatuks.

Kohalik elu

ESKILSTUNA
Vana-aasta pidu

Tulge Eskilstuna Eesti pensionäri-de vana-aasta peole laupäeval, 30. dets. kl. 15!

Meil on seekord kasutada suured mugavad peoruumid KFUM hoones, Kriesbengatan 13. Eriti head võimalused tantsuhuvilistele. Hamba alla saame verivorist ja muudki. Loterii paljude võitudega. Meeleolu- ja tantsumuusika eest hoolitsevad inimesed ja masinad.

Nagu ennegi, palume teatada tel. 1391 51 või 12 30 23.

Kõik olevased ja tulevased pensionärid ja kõik teised teretunud!

GÖTEBORG
Peakoosolek

Göteborgi Eesti Seltsi aasta peakoosolek peetakse pühapäeval, 21. jaanuaril kl. 16 Eesti Majas seltsi ruumes. Päevakord tehakse teatavaks hiljem.

GÖTEBORG
EM klubi suletud

Göteborgi Eesti maja Klubi juhatus teab, et klubi on suletud ajavahemikul 21. dets. kuni 6. jaan.

STOCKHOLM
Tänuavalduis

Palun sellega vastu võtta siiraim tänu mulle mu 60. -aasta sünnipäeva puhul mitmel kujul osaks saanud meelepidamiste ja õnnitluste eest. Aastad ärgu meid jahendagu!

ILMAR ARENS.

UPPSALA
Jõuluühhtu

Traditsiooniline perekondlik jõuluühhtu toimub pühapäeval, 17. dets. kl. 15 Uppsala Eesti Kodu ruumies, Geijersgatan 12. Lasie registreerime, jõuluvalanale peki pärast vajalik. Eesti Seltsi juhatus palub, et selles teatatakse mõnele juhatus liikmele hiljemalt 15. dets.

Vello Koger tagasi Rootsi

Vello Koger

Rootsi saabus tagasi endine Stockholmii noortegelane, näitleja, laulja, sportlane ja rahvatantsi-ja Vello Koger, kes mõned aastad tagasi asus elama USA-sse.

Seekord tuleb ta tagasi Chicago suurfirma Brady Company ülesand- del, kes on otsustanud Rootsis asu- da oma vabriku mitmesuguste klep- toodete n.n. isekleppuvad artiklid valmistamiseks ja on nimetanud Vel- lo Kogeri rootsi sõsartevõtte Brady AB asjaajajaks direktoriks. Selles ülesandes tuleb tal organiseerida uus vabrik ja sead kättu lasta. Ka Vello Kogeri perekond tuleb lähemal ajal järele.

Ilusaim kink Eesti raamat Eesti Kultuuri Koondisest!

Idasaksa ATAKK Balti Pen-klubide nimede muutmiseks

BERLIIN (EPL) — Idasaksa PEN-klubi püüdis 13.-18. novembrini Lääne-Berlinis toimunud Rahvusvahelisel PEN-klubi eksekutiivkoosolekul läbi viia resolutsiooni Eesti ja Läti Pen-klubide nimede muutmiseks, nõudes, et nende nimed täiendatakse sõnaga "eksiil". Ilmselt oli Idasaksamaa Moskva soovide väljendajaks, kuna N. Liit ise ei kuulu PEN-i, kuid on juba varem pahameelt avaldanud, et sinna kuuluvad iseisesevate klubidega Eesti ja Läti. Eestlaste esindaja Gert Helbemäe ja Läti esindaja dr. Margarite Ausala astusid sellele nõudmisele vastu ja kuna neid toetasid arvukalt lääneriikide esindajad, võisid idaskaslased häälteuskautuse vältimiseks oma ettepaneku tagasi.

Eestist esindas peale Gert Helbemäe veel Erik Thomson Saksamaalt. Läti teiseks delegaadiks oli A. Planners. Idasaksa ettepanekust nõuti, et Eesti ja Läti Pen-klubide nimedes oleks selgelt väljendatud, et tegemist on paguluses viibivate organisatsioonidega.

Muide on N. Liit oma entsüklopeedias ära märkinud, et N. Liit Eesti ja Läti klubide tõttu Rahvusvahelises PEN-klubis ei taha selle liikmeks astuda.

Praguse PEN-i rahvusvaheliseks esimeheks on äsjane Nobeli laureaat ja saksa sotsiaaldemokraatliku liidukantsler Brandti aktiivne toetaja Heinrich Böll.

Ida-Saksa resolutsiooni arutleti eksekutiivkoosolekul ümmarguselt tund aega. Eesti PEN-klubi esindaja G. Helbemäe ja Läti PEN-klubi esindaja dr. M. Ausala olid oma sõnavõtetes kategoorilisel seisukohal, et 1928. a. asutatud klubid, mis 1946. a. Londoni eksekutiivkoosolekul paguluses taastatud klubidena vastu võeti, peaksid samade nimedega edasi töötama, kuna oop. Eestis ja Lätis ei ole võimalik praeguse rezhimil alla luua mingit PEN-klubi.

Baltlaste kaitses astusid välja paigutatud Lääneriikide delegaadid ja nende resolutsiooni häälteuskautuse tõttu teatas Ida-Saksamaa delegaat prof. Kammitzer, et nad võtavad oma resolutsiooni tagasi, kuna oli ilmselt, et nad häälteuskautuse jäänu kaotajaks.

Eksekutiivkoosolekul oli kinnine ajakirjandusele. Ajakirjandusele antud pressibületäänis rõhutati, et International PEN oma 80-nel klubiga on vaimu rahvusvaheline organisatsioon, mis ei allu valitsuste mõjutustele. Ta on konsultatiivses staatuses UNESCO-ga, kes toetab PEN poolt alustatud lasteraamatute (klassika ja moodaste) raamatute tõlkimist igasse keelde.

VANGISTATUD DKIRJANIKUD
Erihist rõhutamist leidis pressibületäänis Vangistatud Kirjanike Komitee tegevus (president Böll rõhutas koosolekul, et selle komitee tegevus on kõige olulisem). Märtsi, et International PEN on eriti häiritud kuulda saades, et vene orjajalgis on surnud N. Vene kirjanik Juri Galan-skov, 31 a. vana, vangistatud 1968 a.

Tema surmateade jõudis konverentsile maide A. Ranniti kaudu USA-st, kes ekspreskirjajaga informeeris meie esindajad ja Pagulus PEN esindajad, kes teate edasi andsid Vangistatud Kirjanike komitee esimehele D. Carverile.

Tshechoslovakkia kohtuministri paluti vabastada 15 tsehi kirjaniku ja teadlast, kes kannavad kuni 6 ja poole aastast vangilaagrist. Protesteeriti ka ühe Brasiilia kirjanikja sõjakohu alla andmise pärast, kes kirjastas poliitilise esseede kogu, In-donesia kirjanike vangistamise pä-rast, samuti tüüri muret olukorra pä-rast Kreekas, kus paljud kirjanikud, teadlased ja kirjanikjad olavad vangis-tatud, kuigi H. Böll'ile tema hiljutisel külasõljalungil Ateneas siseminis-ter olavad kinnitanud, et keegi pole vangistatud.

Pagulus-PE Nesindaja R. Tigris palus laienud Vangistatud Kirjanike Komitee tegevust permanentse komitee asutamiseks Londonis, kes ka avalikkuse poole pöörduks üleskutsu-ga rahva annetamiseks. (Böll on mul-de lubanud annetada osa oma Nobeli auhinna komiteele!)

Pärast arutlust, milles ka Ida-or-bidi Pen-klubid endile esindust

Kirjanik Gert Helbemäe kaitses edukalt Eesti PEN-klubi vana nime.

komitees nõudsid, eriti just Ida-Saksamaa, otsustati laienatud komitee kasuks ja see koosneb nüüd Hollandi, Lääne-Saksamaa, Sveisli, Austria, Ida-Saksamaa, Ungari, Rootsi, USA ja Eksiilkirjanike klubi esindajast. Komitee esimeheks on Rahvusvahelise PEN peasekretär David Carver.

P. Tabori Inglise PEN-ist informeeris koosolekul PEN poolt väljandamisele tulevate raamatute seeriast tänapäeva kirjanike ja kirjanduse probleemideid eri maades, mille kirjastamises on kokkuleppe saavutatud hollandi kirjanikja Mouton'iga.

Ka eesti kirjandusest on selles kogus esiseede kõgu võimalik, nagu toimetaja nende riikide kirjanikjad informeeris.

Kokku on kavatsesud selles sarjas ka 80 raamatut. Ida-Saksamaa esindaja prof. Kammitzer tahtis saada kinnitust, et seeria oleks laiahaardeline ja selles võib väljendada igasuguseid poliitilisi tõekspidamisi. Talle vastas rõhutasid P. Tabori ja D. Carver, kes kuuluvad toimetuse kolleegiumi, et kriitiliseks on esseede kirjanik-duslik väärtus ja ei ole kavatses sarja mingiks propagandaks kasutada.

Nn. ümmarguse laua konverentsist võttis osa ligi 200 kirjanikku ja esiseisti (Inglise PEN-delegatsiooni oli näiteks 12-liikmeline, Ida-Saksamaalt koguni 141). Arutlusi oli PE N50 a. vana põhikirja parandamine, öieti täiustamine, agaramateks parandajateks olid Soome ja Hollandi klubid. Oli ägedaid vaidlusi kolme seisukoha-ga: põhikiri endiseks jätta, võtta sisse vähemaid või suuremaid parandusi. Kõhusim jäigi otsustamata, igalt klubilt küsistaks selles suhtes arvamist kirja teel.

Järgmine eksekutiivkoosolek koos ümmarguse laua konverentsiga toimub Stockholmis 1973 a. mai-kuus, PEN suur aastakonverents aga otsustati pidada Israelis 1973. a. novembril, kuigi kommunistlikud PEN-klubid ei tahtnud "sõdivale maale" minna.

Lääne-Berlini PEN-klubi oli hoolitsenud suurepäraselt ka vastuvõttude eest delegatsioonidele. Unkeim vastuvõtt toimus L.-Saksamaa Liidupresidendi dr. Heinemann poolt tema kodus Bellevue lossis. Enne üldistuvõttu paluti igast delegatsioonist peadeleagaat, Läti PEN puhul G. Helbemäe, lossi salongi, kes igahüüri eraldi esitliti maad ja nime nimetades peasekretär Carveri poolt liidupresidendi ja tema abikaasale. Siis sammuti vastuvõttu saali, kus enne lauda istumist dr. G. Heinemann tervitas kõike delegaate, avaldades head-meelt, et Berliinil on au vastu võtta PEN-i peret, milles konverents viimati Berliinis oli 1926. aastal. Järg-

nes tunnustuste jagamine Heinrich Böll'ile Nobeli auhinna saamise puhul.

Heinrich Böll oma vastuses tsiteeris, muide Trotsky kirja, mille see oli kirjutanud paguluses tulles ja milles ta ütles, et kuigi ta on kodumaast lahutatud, jääb ta sellega seotuks, kuna kirjutab edasi oma emakeeles.

Böll rõhutas, et pole tähtis mis maal kirjanik elab: tähtis on mis maa keeles ta kirjutab — see otsustab tema rahvusliku kuuluvuse. See oli nagu polehoiua-avaldus Eesti ja Läti PEN-ile, keda Ida-Saksamaa Moskva soovidele vastavalt oli tahtnud eksiil-PEN-klubiks teha.

Ida-Saksamaa PEN-klubi delegatsioon aga boikoteeris täies koosseisus riigipresidendi vastuvõttu põhjusel, et Bonn pole Ida-Saksamaad veel tunnustanud. Veel toimus Berliini linnapea vastuvõtt raekeas, teaduse ja kunsti senatori Steini vastuvõtt Charlottenburgi lossis, külasõljalik vastuvõtt kaugenemise saatjasse "Sender Freies Berlin", teatri klubi-stused ja ringsõit Lääne-Berlinis — ka müüri juurde, mis jättis masenda-val mulje. Ida-Berlini delegatsiooni poolt jagati lahkel passe nulle, kes soovisid Ida-Berlini külastada. Iga delegaat sai veel kingituseks suurekauniste, 500 ltk. raamatut "Kunst in Berlin" rohket ka värvitruks piltidega kirjandusest, teatrist, operist, maalist, skulptuurist, arhitektuurist ja fotokunstist. Raamat kaalus üle kahe kilo!

G. H.

Kremlil oma kandidaat Tito kohale

NEW YORK (EPL) — Moskva on asunud otsima järeilultajat 80-aastasele Titole, kes tõenäoliselt enam kauaks ei jää Jugoslaavia riigi ja kompartei juhiks. Venelaste kandidaadina on omaegne Tito kaastõuline Aleksander Rankovic.

Tito vallandas Rankovici 1966. a. asepresidendi ja juuleolekupoliitsei UDBA juhi kohalt, kui ilmesid tema sajalased sidemad Moskva. Rankovic jäi siiski vabadusse ja on jatkunud suhted Moskva. Ka Tito otsib endale järeilultajat, kuid seni pole ta leinud kedagi, kes võiks Jugoslaaviat sama tugevalt oma käpa all hoida.

Noore pianisti suur edu idas

PRAHA (EPL) — Tshechoslovakkias Ustinad-Labemi-nimelises linnas toimusid hiljuti Nõukogude Liidu Tshechoslovakkia, Saksa Demokraatliku vabariigi ja Ungari noorte pianistide võistlused, kus konkursi võitjaks osas klassis tüli Tallinna Muusikakeskkooli IX klassi õpilane Rein Mets.

Viimane oli Tshechoslovakkiasse saadetud omas vanuseklassis Nõukogude Liidu esindajaks. Andeka noore klaverimängija õpetajaks on Virve Lippus. Rein Metsa tervitasid 15. nov. Tallinna Balti jaamas muusika-kooli õpetajad ja õpilased ta suure, rahvusvahelise edu puhul.

■ Nackas sündis Sirje (An-na Prän) ja Bo Nordquistile tütar Anne Kristi-na.

Borisi Eesti Seltsi Naisring korraldas Koonduserakonna ruumides sügispeo rohkearvulisele publikule, kes kiiresti "ostsid ära" loterii, mille võidud kosnesid naisringi kodukäsitöödest. Pildil Eveli Tüli ja Josep Tull loterii õnne proovimas. Lava taga naisringi daamid proud Helmi Veervald ja Ellen Tüli. (EPL-foto Köster)

RAAMATURIIUL

GERT HELBEMÄE
"ÜLELIIGNE INIMENE"
Londonis elav Gert Helbemäe on avaldanud kolmevaatuslise näidendi "Üleliigne inimene". Näidend käsitleb Juhan Liivi saatust ja on esitatud moodsa lava tehnikas. Selle tege-lastena esinevad peale Liivi enda ja omaaegne "Virulase" toimetaja Jaak Järv, Eduard Viide, Hugo Treffner, "Sakala" toimetaja Jüri Peet, "Olevi-ku" omanik Ado Grenzstein, G. E. Luiga, K. E. Sööt, P. Gröndeldi, H. Prants jt. Näeme ka Liivi armastatu-t Liisa Goldingit. Tegevus toimub aastatel 1885-94. Raamat on ilmunud Eesti Kirjanike Kooperatiivi kirjastu-sel, trükitud Londonis, illustreeritud v. Juse joonistustega condé-pliatsi tehnikas. Hind kõites kr. 17.80, brosh. kr. 12.80.

B. KANGRO UUS LUULETUSKOGU ILMUNUD
Tänavusele jõululaule ilmus Eesti Kirjanike Kooperatiivi poolt peale K. Ristikivi "Inimese teekonna" Bernard Kangrolt uus, järjekordselt neljateist-kümnes luuletuskogu "Allikad silla juures". See sisaldab 80 leheküljel üle 60 üksikuuletuse. Raamat jagu-neb kolme tsükliks: "Üni ja tolm", "Csdidipris" ja "Eikuskimaa, meta-maailm". Viimane nelist, mis kannab alapealkirja "Kolmas reisikirja", viite-ga Kangro varasemates kogudes il-munud sarjale, on kirjutatud sone-tipirja kujul, kuigi ei ole kasutatud ruumi. See on tänapäevasem ning konkreetselt kui Kangro senised re-iskirjad-sarjad. Tundekindluseks ja välismaailma muljed on selles suru-tud rängesse vormiskeemi. "Cassio-peia"-tsükkel on samuti uus laad Kangro laules. Liikmehind kr. 17.80, kaanehind kr. 21.-.

ILMUS "TULIMULD" nr. 3
Lundis ilmus kirjanduse ja kultuu-riajakirja "Tulimuld" järjekordne number. Sisuks seekord luuletusi A. Vihelemmalt, R. Kolgalt, H. Ojalalt, B. Kangrolt. Artiklite osas käsitleb A. Mägi Ristikivi ajaloolise romaani-de tsükli. A. Tuulise vaatle kunst-nik J. Nõmmiku ta sünnipäeva pu-hul, R. Kiviranna kirjutab eesti usu-lisest kirjandusest ja selle mõjust eestlaste vaimse palge kujundamisel. V. Uibopuu vaatleb keeleteaduslik-selt seisukohast võrdlusestõna "nagu" esinemist. Kaks artiklit on pühenda-tud teatrile — A. Willmann avaldab huvitava artikli "Teater täna ja hom-me", E. Reining vaatleb põhjalikult teatritendusi UEP-del käesoleval su-vel Torontos. Uue autorina esineb esmakordselt Saksamaal töötav eesti arst Eha Ignats, kesitledes C. G. Jungi psühholoogilisi tüüpe. Peale selle lisandub arvustusi ja variati, Ajakirja järgmine number on trükis ja ilmutab enne käesoleva aasta lõppu.

K. RISTIKIVI "SELLID" LASTELE JÕULUKS
Teatavasti ilmus 1. dets. K. Ristikivi huvitava, ammu käibelt kadunud laste- ja noorsooramatut "Sellid" uus trükk. See on kujunenud tagaot-sitavaks raamatuks meie üsnagi põua-sel noorsooramatute turul. Kirjastus (Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Fack 1, 220 03 Lund) teatab, et tellimusi võet-akse vastu ka telefoni teel: 046/ 12 17 19 (töö ajal) ja 046/11 96 90 (õh-tuti). Hind kr. 14.80.

AIN KALMUSE MÄLESTUSE TEOS "KADUNUD SAAR"
Eesti Kirjanike Kooperatiivi kirja-stusel ilmus lisaks H. Mäelo "Homes-le päevale" A-seerias jõuluraamatuna Ain Kalmuse (Evald Mäna) on-da tud mälestusteos "Kadunud saar". Selles käsitleb autor oma kodusaart Hiiumaad, kus mõõdisid ta lapse-põlv ja noorukiaastad, samuti oma meremehesaatust ja tööd vabakogu-duse valimulikuna ja ajakirja toimetaja-na. Väliste olude asjaliku kirjeldu-se kõrval ei unusta ta ka oma isiku-se kujunemise probleeme. Tellimisi täidetakse ka mitteliikmetele, kaane-hind köit kr. 30.-.

Address: Fack 1, 220 03 Lund 3.

EESTI KIRJANDUSLUGU TRUKIS

Jõulu eel läks Lundis trükki kaa-aoodatud teos "Eesti kirjandus paguluses". Selle on koostanud A. Mägi, K. Ristikivi ja B. Kangro ja see annab ülevaate pagulaskirjandu-sest ajavahemikul 1944-1972. Raamat on illustreeritud 180 fotoga, trükitud kunstrükkpaberil, lastakse välja kol-me ka brosh. kujul, hind vastavalt kr. 32.30 ja 25.80. Tellida saab juba nüüd Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Fack 1, 220 03 Lund 3 raamat saade-takse välja jaanuaris.

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

Vaadates Estonia balletti

EPL on juba edasi annud, mida ütles Rootsi arvustus Estonia-balletti esinemiste kohta Kuninglikus Draamateatris. Tantsurüpp, kes esines märksa vihemas koosseisus kui ta tegelikult on, esines veel Uppsalas ja Söderäljes — mujale reis ei ulatunud. Estonlased, kes saabusid üle Moskva 3. detsembril, lahkusid Stockholmist 9. detsembril. Allpool annab ettekantule omapoolse hinnangu EPL-teatriarvustaja Eduard Reining.

Oli omamoodi põnev ja ootustevärvistatud Stockholmis Kuningliku Draamateatri saalis ja oodata eesriide avamist kohtamiseks "Estonia" balletiga, keda viimati nägin ligemale kolmkümmend aastat tagasi Tallinnas. Rahel Olbrei elutöö, ta silmatera ja murelapse (aga ka suur rõõmuallikas talle endale ja balletisõpradele) on edasi arenenud, on saanud täisealiseks. Saanud uue näo: esines uus generatsioon andekaid, hästikoolitatud, teojärgseid tantsukunstnikke.

"Tiiu Randviir ei ole ainult andekas tantsija, vaid ka tundeühne näitleja" (Ballett "Carmenis" koos Janis Grancisega).

Esimesena ette kantud miniatuurballett "Luigelaul" on loodud Veljo Tormise muusikale, selle libreto, koreograafia ja lavastade on Mai Mürdmalt, dekoratsioonid ja kostüümid Agu Püümanilt. Lavatehnikas korraldamist juhtis Peeter Roos, kelle lausid need ülesanded ka kahe järgneva balleti arendamisel. "Luigelaulu" muusika anti heliilindilt, mille oli sisse mänginud Eesti Ringhäälingu orkester ja Teaduste Akadeemia Naiskoor Ivan Schpilleri juhatusel. Veljo Tormise tugevat isikupärast profiili muusikale ülesehitatud koreograafia ja teostus ei esitanud taset, mis oleks meid jälgitult haaranud.

Ei ettekanne tundes ebakindlana, võis põhjustada peale loomuliku esinemisrõõmu võimola ka asjaolu, et enne eesriide tõusu heidetid rõdult teatrisaali lendeid ja pöörduti kõnega publiku poole. Lavaliigid võisid seda ekslikult pidada demonstratsiooniks nende vastu. Tegelikult oli aktsioon suunatud nõukogu võimude ebahinnilikkuse vastu ühes teises seoses.

Pärast vahetage esitati teine lühiballett "Võumandariin". Muusika Beia Bartokilt, koreograafia ja lavastus Mai Mürdmalt, dekoratsioonid ja kostüümid Mari-Liis Küla. Muusika heliilindilt, mille oli sisse mänginud Estonia sümfooniaorkester Eri Klasi juhatusel.

Balleti tegelasid (üks nais- ja viis meestantsijat) köitsid meie huvi enim kaks — tänavatüdruk, keda ka räägitakse ahistatusest ja salapärase mandariini. Tänavatüdruk tantsis Jüta Lehist, mandariini osa Tiit Härm. Kaks täiusevõit, kõrge kvalifikatsiooniga tantsukunstnik. Tüdruk heitlevaid tundeid esitas Jüta Lehist suure ilmekusega — mehe tähelepanu püüdmiseks lüpsis ta puhuti laval puusi õõritades nagu paabulind, puhuti järelesteis emale tõmbudes. Unustamatu mulje jättis Tiit Härm mask ja maskuline rüht.

Miniatuurballett "Carmen" oma koreograafilise paraadilikkusega sobis hästi külakosti lõppakordiks. Ettekannet jälgides meenus mulle Els Vaarmann, kelle Carmen kirglikult temperamentsele ooperikuju tõlgendamisele Tiit Randviir andis primaalerini kongeniaalse tantsulise teostuse. Balletti "Carmeni" muusika on nõukogude helilooja Rodin Shshedrin kirjutatud Georges Bizet samanimelise ooperimuusika motiivide, libreto, koreograafia ja lavastus Enn Suvelt, dekoratsioonid ja kostüümid Elidor Renter. Muusika heliilindilt, mille oli sisse mänginud Estonia sümfooniaorkester Eri Klasi juhatusel.

"Carmeni" teostus balletina on terviklik, tantsuliselt dramaturgialt pingeline, probleem üldinimlik. Hispaaniaalik kollektiiv ja rangelt uhke stiil oli tabatud kujundusliku väljendusega, samuti äratas tähelepanu lavastuse dekoratiivne külg, valge ja värvide oskuslik kasutamine, kostüümide stiilipuhtus. Nimiosa kehastaja Tiiu Randviiru osatööstus on tugevat isikupära, ta ei ole ainult andekas tantsija vaid ka tundeühne näitleja.

Tõenäoliselt päritud anne — ta isa oli silmapaistev karakternäitleja Aleksander Randviir. Ma istusin teatrisaalis eesreas ja võisin Carmeni meeleolu ja tundeühanguid lugeda kui lahtisest raamatust — nii ilmekas ja väljendusrikas oli Jüta Randviiru minimeer, ta tantsu kujunduslik ilmekus ja täpsus. Suure sisemise hingestatusega artist.

Ta partneriteks masuliinsel poolol olid Janis Grancis, Alexander Bui-

dakov ja Alexander Basihin. Tähelepanu äratas eriti Janis Grancis. Jos osas oma jõulise meelusega, viimistletud tehnikaga ja tugeva emotsionaalsusega.

Üldmuljena võib konstateerida, et eesti ballett tänapäeval baseerub põhiliselt vene balleti klassikalisel pärandil. Eesti balletitantsijad saavad oma lõpliku lühvi Leningradi ja Moskva balletikoolides (mis iseenest on väga kõrge kvalifikatsiooniaga õppeasutused), kuid läänemaailma balletikunstis esineb kaasaajal püüdnud koreograafilise keele uuendamiseks, taotlusi vabaneda klassikalistest raamidest. Kontaktid selles suunas on nõukogude kunstnikele aga piiratud.

Külasitendused läksid väljamüüdud majadele publiku kestvate külastavate saatel. Tegelasile anti tänulilli. Siiras tänu väärusliku külakosti eest!

ED. REINING

*

Seoses "Estonia" balletiansambli esinemisega korraldas Dramatise informatsiooniteenistus rootsi pressile vastuvõtu ansambliga tutvumiseks. Sõnavõtudega esinesid "Estonia" teatri direktor René Hammer eest keeles ja Dramatise direktor Ernst Josefson rootsi keeles. Nende tervitussõnad, mis rõhutasid eestlaste ja rootslaste ajaloolisi ja kultuurilisi kokkupuuteid minevikus ja lootusi elavamaks vahetuskülastusteks tulevikus, tõlkis rootsi resp. eesti keelde Harry Oit.

Tema koostatud oli ka rootsikeelne kavalet, mis teatripublikule andis kokkuvõtliku ülevaate "Estonia" balletirüpi ajaloo, samuti on illustreeritud kavaletit tähtsamate solistide kohta ära loetud eluloolisi andmeid ja osade loetelu. "Estonia" teatrima ja piidi alikirjas on Tallinn venepearselt kirjutatud Tallin, muus tekstis on õnneks kasutatud eestipäraselt Tallinn. Respektist kaaseastele vastu, kes moodustasid enamiku publikust, oleks kavaletit võinud olla ka heledum! Ja veel torkab kavaletile heledus silma, et selle koostaja on Estonia balleti ajaloo kirjutamisel ettevaatlikult üle hüpanud eeseeisvuse ja lõpuosast, kus Estonia ballett oli kasvanud juba selliseks, et oldi võimalised esitama suuri klassikalisi ballette. Nüüd aga minnakse eeseeisvuse algusest, kus ballett loodi, oise üle nõukogude teise okupatsiooni.

Pressi-vastuvõtul viibis ka Nõukogude Liidu saatkonna tegelasi, teiste hulgas sekretär Paul Toom, kelle ülesandeks on kontaktide pidamine eestlastel pagulasiga. Muu jutu hulgas tegi ta etteheiteid pagulasajalehtedele, et need ei olevalt objektiivselt asjalikud, vaid lannseerivad oma lugelajale kõverpeeglis tendentslike sõnumeid esit praeguses okup. Eestis ning ta loodab, et Estonia balletti külaskäigust "ainult tüd kirjutatakse". See on säärasest puhkudel obligatoorne, kanoniseeritud jutt ja ma võilepanu äratas eriti Janis Grancis. Jos osas oma jõulise meelusega, viimistletud tehnikaga ja tugeva emotsionaalsusega.

Nende poliitiline esemärk olistab kõik vahendid. Muide ei saadud eesti pressile balletiansambli küllastatud puhul kombekohaseid pääsmeid esietenduseks. Kelle käsi oli seal puhul määrganud, et tea meie ütlelda, võime konstateerida vaid fakti.

Eestilast läänemaailmas on põhjust tunda rõõmu ja uhkustit edu üle, mida lavakunst ja heliilmoojend kodusamaal on saavutanud. Eesti noored heliilmoojad ja interpreetid on N. Liidus üldiloolistele võistlustele sageli tulnud esikohale ning teatritööstajate arvul poolest on Eesti esikohal Nõukogude Liidus. Aastas on Eestis teatritööstajaid sama palju kui seal on elanikke.

See on tähelepanuväärne saavutus ka rahvusvahelises ulatuses. Oleme võinud tunda siirast rõõmu vanade tuntud lavajärgude küpsemisest täiendavateks kunstnikeks ja noorte talente rikkalikult pealekasvatuse. Riigivõim nõukogude korra juures hoolitses teatrite ja teatrinimeste majandusliku heaolu eest enam kui tavallise kodaniku eest, sest riik vajab teatrit oma poliitiliste sihtide taotlemisel. Teatril kodumaaal puudub ainult vabadus kasutada oma talenti oma lõõkspidamise kohaselt. Teater okupeeritud kodumaaal on eesti teater ainult keelel — ta vaimne pale ja ideoloogilise sisu määrab Suur Vend Moskvas.

Nõukogude režiimi karmide reaaltööde tingimustes on teatri- ja viljelmine ja selle hoidmine kõrge ja silmapaistva kunstilisel tasemel kujunenud üheks meie rahva passiivse vastupanu avaldumisvormiks. See on vaistlik oma kultuuritaseme ja kunstiliste suutimete demonstreerimine aruvaliselt ja võimulaiselt üleoleva okupandi suhtes.

Hingeulooliselt on see kõige tervislikum suund ja hoiak ühe rõhutat väikerahva selgroole ja iseteadvusele, üks rahvusliku omapära säilitamise võimalusi ja aluseid. Kultuuripüüdlused on minevikus olnud eestlaste võitlusvahendeid ja on seda ka tänapäeval. Idast sissevalguvale massile on kodumaa vastu panna ainult kvaliteet. Muus omaajone taotlejad on hoiatavaks eeskujuks Ungari ja Tshhehoslovakkia saatust.

ED. R.

● Torontos avati maalikunstniku Evald Voitki ja tuntud karikaturisti ning Pulitzeri-auhinna laureandi Edmund Valtmani ühine näitus.

SOLZHENITSÕNI JURIST SÕDIB piraatkirjastajatega

LONDON — Fritz Heeb on shveitsi advokaat, kes korraga on tõusnud kirjandusmaailmas esiplaanile. Nimelt on Heeb Solzhenitsõni kirjanduslik agent kogu läänemaailmas. Fritz Heeb ise mainib, et pärast seda kui ta võitis oma kaitsja maailma esimese kirjaniku huvid, on tema elu väga palju muutunud. "Solzhenitsõni raamat "Üks päev Ivan Denisovihi elust" on raamat, kus ühe päeva sisse mahub nii palju. Ka minu päevad on nüüd niisugused, ainult seal puudub Denisovihi elu masenduse. Ei ole kerge esindada ja kaitsja Nõukogude Liidus elava kirjaniku huvid, kes kirjabast oma raamatud väljajäet Nõukogude Liitu.

Mul on sellega ühenduses mitmeid ja mitmeid kohtuprotsesse käimas ja poliitilist nende ümber on võimalik minu töö raskeim osa. Mina olen advokaat ja Solzhenitsõni huvid kaitsja, kuid mina ei ole Solzhenitsõni ise. Väga tihti juhtub, et inimesed meie identuse sassi ajavad ja minult nõuavad ja küsivad asju, mida ainult Solzhenitsõni vastata saaks... kui ta saaks," ütles Fritz Heeb Londoni pressikonverentsil.

Fritz Heeb saabus Londonisse ühenduses kirjaniku uue raamatuga "August 1914" ilmutamisega. See on Alexander Solzhenitsõni mahukas ajalooline romaan, mille kirjutamisel kirjanik on unistanud kümneid aastaid ja mille kallal ta töötanud pidevalt kogu aeg, ka siis kui ilmusid lühenes ta teised romaanid "Vähjahaigla" ja "Esimene ring". "August 14" kirjastamine Nõukogude Liidus on keelustatud ning kirjanik on shveitsi advokaadi vahendusel mitmete maade kirjastustega lepingud alla kirjutanud.

Kuid Solzhenitsõni nõudeks oli ja jää, et raamatut esitrikk peab ilmu-
ma vene keeles.

Selle lepinguosa täidab Pariisi YMCA kirjastus.

Inglismaa kirjavõõrgused sai The Bodley Head kirjastus, Saksaamaa kirjastus Luchterhand. Kuid Flegon Press Inglismaal valmistas Pariisi kirjastuse korrektuuri pooletootade põhjal oma ingliskeelse tõlgitud väljaande. Flegon Press kaitses ennast sellega, et venekeelsele esmatrükil puudus autoriõigus, kuna see raamat oli Nõukogude Liidu poolt keelustatud ning et Solzhenitsõni on mürdnud Nõukogude Liidu seadusi Pariisi esitrikkiga, samuti polevat Heebil mingit juriidilist õigust esitada.

● Nend yorgis viibis Londonis pr. Kristi Kült, kes lõõts USA lennuliini BOAC juures.

Eesti Arstide Selts Rootsis pidas Stockholmis oma peakoosolekut. Pildil seltsi juhatus: ees vasakult Malle Veltman ja esimees Jaan Novak, tagareas Endel Rumma, Ants Säber, Heino Vadi ja Ado Kuljus (EPL-foto Lepper).

Kohaliku elu

NORRKÖPING Pensionäride jõulupuu

Norrköpingi eesti pensionäre ühingu korraldab 5. jaanuaril kell 18 Eesti kodus, Vattengränd 7 jõuluüh-
tu koosviibimise. Jõululaud verisortidega ja muu selle juurde kuuluvaga ja kovah. Jõuluvana toob nii nime-
liski kui ka nimetuid vastastikkuseid kingitusi. Jõuluõhtu osavõtumaks 10,- isikult. Osavõtjaid palutakse registreeruda aegsasti tel. 13 46 45 või 16 44 81.

Kõik pensionärid ja nende külast-
lied teretulnud.

STOCKHOLM

Tänuavaldus

Kõiki organisatsioone ja kaasmala-
si, kes mind õnnitlesid minu 80-da
sünnipäeva puhul, palun vastu võtta
minu südämit tänu. Skandidele, gai-
didele ja nende juhtidele tervistate
ja õillatuste eest tugev vasaku käe pi-
gistus.

REIN KLEITSMAN

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00 Benny. Färg. 12. Benny träffar skrikande Filip.
9.30 Komman med klang. Ljudbilder från Gislaved.
9.55 Start 3. Färg. Engelsk fortsättningskurs för vuxna.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 40-vuotias mies. 40-vuotiaitten asema yhteiskunnassa, niin maaseudulla kuin kaupungissa.
En man på 40. 40-åringarnas ställning i samhället — på landsbygden och i staden. Textat på svenska.
10.25 Nirkun narkun. Musikkileikkikouluun viisivuotiaat oppilaat esittävät joululauluja ja modernia tanssia harastavast nuoret esintyvät vanhojen joulusävelmien uusissa muunnoksissa.
Sänger inför julen. Färg. Gamla julmelodier i ny version framförda av barn från Musikklekkoulu. Textat på svenska.
10.40–11.00 Viimeiset lautturit. Reportaasi Tornionseon viimeisestä tukkilautasta.
De sista timmerflottarna. Textat på svenska.
11.30–11.45 Nationalkonomi II. 18. Guld och världsvalutor.
15.25 Julkalendern. Färg. Repris. Textat.
15.45 Helgömringsringning från Östra Eds kyrka. Färg.
15.50 Tipsektra. Färg. Fredrik Bel-frage och Laila Larsson.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.30 Julkalendern: Barnen i Höjden. Färg.
18.50 Till Josef med ömhet och ängstan. Färg. Om en man i söndandet efter ett förlorat ögonblick. Stillfilm av Per Gunnar Evander och Bengt Åke Kimbré.
19.05 Wilhelm Stenhammar: Ur Chitra, sats 2. Färg. SR:s Symfoniorkester. Dir. Leif Segerstam.
19.10 Morokul. Färg. Svensk-norsk hörna med Lennart Hyland.
20.00 Millioner figlar ska räddas. Färg. Om den unika fågeljön Lake Nakuru som hotas av föroreningar från omgivningarna i Rift Valley i Kenya.
20.30 Brödbärrerskan. Färg.
I rollerna: Martine Sarcey, Sim, Philippe.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, sport, väder.
21.30 Norsk-svensk hörna. Färg. Morokul med Lennart Hyland.
23.00 ca TV-nytt, väder.
23.05–23.35 ca Norsk-svensk hörna, forts. Färg.

TELEVISION 2

15.35 Direkt onsdag. Färg. Textat.
16.10 Onedini-linjen. Färg. 11. Myteri.
17.00 Levande Larsson. Textat.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Den glada fjärlen. Färg.
18.00 Ursäktat — engelsk serie. Färg. 12. Sträck och tånj!
18.30 Den målände bolländaren. Färg. Under fem månader vistades Maj Zetterling och ett filmteam i Provence för att göra ett program om Vincent van Gogh. Michael Gough gestaltar den tragiske konstnären.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder, sport.
20.10 Ryttaflävingar i London. Färg. Horse of the Year Show — The Ronson Trophy, finalhoppning mellan Tysklands och Englands toppryttare. Anders Gernandt.
20.30 I skuggan av... en veckoaktuell händelse eller person. Färg.
21.00 Bombsäker — amerikansk film från 1963. Regi: Sidney Lumet.
I rollerna: Henry Fonda, Dan O'Herlihy, Walter Matthau.
22.45–22.50 TV-nytt, väder.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan.

10.25 Klimentko Finlandiafalossa.
Klimentko i Finlandiahuset. Sång- och musikunderhållning med den ryskfödde sångaren Viktor Klimentko. Textat på svenska.
11.00–12.15 Högmässa. Dansk högmässa i advent från Söndre Kongerslev på Jylland. Sognepræst Poul Henning Jørgensen.
15.10 Julkalendern. Färg. Repris. Textat.
15.30 Agit — pop eller säg det i toner! Färg.
16.00 Filmtimmen. Färg. Manegens konung. Rysk film om cirkusbjörnen Gosjas anpassning till friheten.
17.00 Gruvorna vid Ratnapura. Färg. Erik Fagerholm berättar om ädelsstenar på Ceylon.
17.35 Jerusalem — fridens stad? Färg. Jerusalem är en helig plats för tre religioner, men ändå pågår där en ständig strid. Detta danska reportage visar olikheterna mellan judar, kristna och muhammedaner.
17.35 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 En man för Met. Färg. Den 1 juli i år tillträdde regissören och operachefen Göran Gentele chefskapet för Metropolitanoperan i New York. Några veckor senare omkom han i en bilolycka. Kring valet av Gentele gjorde BBC ett program, som här visas i en redigerad version. Det sänds som en introduktion till Genteles TV-uppsättning av Janaceks Testamentet.
18.30 Julkalendern: Barnen i Höjden. Färg.
18.50 Snillen spekulerar. Färg. Några av ärets nobelpristagare i fysik, kemi och medicin samtalar om vetenskapens utveckling. Vård: Bengt Feldreich.
19.30 Dra en lät Färg. Final med de fyra bästa musikveckorna i programserien. Programledare: Johan Sandström.
20.20 Röda rummet av Strindberg. Färg. Del 9.
I rollerna: Per Ragnar, Mathias Henrikson, Ernst Günther, Allan Edwall, Arne Kullenmark, Jan Blomberg, Åke Lindström, Carl Billquist, Jan Koldenius, Mats Dahlbäck, Margareta Sjödin, Christian Berling, Ulf Palme.
21.00 Aktuellt med TV-nytt och väder.
21.30 ca Sportspegeln.
22.00 Extra aktuellt med rapport från Apollo 17.
22.30–22.55 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

9.25 Stäm gitarren. Färg.
9.30 Bille 1. Färg. Nybörjarkurs i tyska.
9.40 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
10.00 Bröderna Malm. Färg. Del 5. Fågeln. Repris.
10.30 Jag talar om Jerusalem. Den tredje och sista delen i den sk Weskertrilogin.
Medverk. Per Ragnar, Pia Rydval, Sif Ruud, Lennart Lundh, Åke Wästergård, Curt Ericsson, Curt Masreliez, Åke Lindström, Jim Steffe, Marianne Nielsen, Gerd Hagman.
17.00 Bland vilda djur. Färg.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Pennan och radergummit. Färg. Tecknad film från Ungern.
17.45 Vem skall trösta knyttet! Birgitta Ullsson läser ur Tove Janssons berättelse.
18.00 Den hemliga verkligheten av Annamaria och Kay Pollak. Färg. De 13 Resan till ordningslandet.
I rollerna: Claes Elefalk, Hans-Erik Stenberg, Pia Arnell, Bertil Norström.
18.30 Drömfabriken AB. Färg. Lek och allvar med Eva Pugh och Figge och Nationalteatern från Göteborg.
19.30 Rapport.
20.10 Bilderburken. Färg. Carl-Uno Sjölom visar filmer tagna av svenska folket.
20.35 Se dig omkring. Annorlunda visor och visioner i färg med Siv-Inger och Conny Larsson. Sängtexter: Åke Arenhill.
21.00 Musik i landskapet. Östergötland. Färg.
21.30 Få bio söder om Sahara. Färg. Att filma för Afrikas frihet.
22.10–22.15 TV-nytt, väder.

TV Måndag

16.30 Andres och sjöjungfrun. Färg. Tecknad engelsk folksaga.
16.45–17.05 Julkalendern. Färg. Repris. Textat.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Riddiger — sommarreportage bland barn och hästar. Färg.
18.30 Julkalendern: Barnen i Höjden. Färg.
18.50 Sommarviken. Färg. Livet kring en insjö i Dalarna där bönderna blivit sågverksarbetare och stadsborna köpt stränderna.
19.10 Duellen. Färg. Västyck äventyrsserier från Napoleon-tiden av Joseph Conrad. I rollerna: Heinz Bennent och Hans-Helmut Dickow.
19.30 Med Hans i vida världen. Färg. 3. Hans Ostelius berättar för Lasse Holmqvist.
20.30 Dela lika — sista delen av Carin Mannheimers serie.
I rollerna: Margita Ahlin, Lena Brogren, Pia Baackström, Inger Hayman, Maria Hörnelius, Ulla-Britt Norrmann, Birgitta Palme m fl.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Panorama. Färg. Om Uruguay, ministertatens som blev ett förlorat paradiset. Reportage av Henry Christensson och Ilgar Lindé.
22.05–22.10 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Beppe godnattstund. Färg.
18.00 Stora Sjöfallet har tystnat. Färg. Ett program om människans intrång i en högtjäll natur, som man egentligen vill bevara.
18.30 Skratkammaren. 10. Det kvinnliga släktet.
18.50 Ställ upp. Färg. TV 2:s talangfrukt landet runt. Ikväll: Lappland från Vilhelmina. Programledare: Roger Jonsson.
19.20–19.30 Sydnytt. Västytt.
19.30 Riksbildning.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder.
20.00 Harry Svensson, fd statar. Ett program av filmaren Jan Eriksson som i fem månader umgäts med Harry Svensson och med honom återvänt till statarmiljöerna.
20.35 Teddybjörn-ligan. Färg. Komedisserie med handlingen förlagd till 20-talets Chicago.
21.00 Bland sil och valross i Berings hav. Färg.
21.45 Dick Cavett intervjuar. Färg. Gäst: Peter Ustinov.
22.50–22.55 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

16.30 Herr Barbalander funderar. Färg.
16.50–17.10 Julkalendern. Färg. Repris. Textat.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Luftens våghalsar. Belgisk film om avancerad flygning inför publik.
18.30 Julkalendern: Barnen i Höjden. Färg.
18.50 Landslagets glada låtar. Färg.
19.10 Duellen. Färg. Västyck äventyrsserier. I rollerna: Heinz Bennent och Hans-Helmut Dickow.
19.30 Röster från vårt land, november 72.
20.15 Testamentet — opera i tre akter av Leos Janacek. Regi: Göran Gentele. Akt 1.
I rollerna: Elisabeth Söderström, Ragnar Ulfrung, Olle Sival, Birgit Nordin, Anders Näslund, John-Erik Jacobsson, Arne Tyrén, Kolbjörn Höiseit, Anna-Lisa Fröberg, Paul Höglund, Illeana Peterson, Margareta Bergström. Repris från 1967.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.

21.35 Testamentet, forts. Akt 2 och 3.
22.45–22.50 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Beppe godnattstund. Färg.
18.00 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
18.30 Änslängstavlarna. Färg.
18.30 Skratkammaren. Godbitar från den gyllene stumfilmstiden.
18.50 Ärligheten gåta. Färg. I denna amerikanska film berättas hur genetik, livets vetenskap, utmanar livet självt.
19.20–19.30 Sydnytt. Västytt.
19.30 Riksbildning.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder.
19.40 Cadre Noir. Färg. Uppvisningar av den berömda franska ridskolan i samband med ett besök i London. Anders Gernandt.
20.20 Extra Rapport: Apollo landar. Färg. Direktsändning från Apollo 17:s landning i Stilla havet. Gunnar Hambræus.
21.00 ca Japans dilemma. Färg.
21.30 ca Dick Cavett intervjuar. Färg. Gäst: Danny Kaye.
22.30 ca TV-nytt, väder.

TV Onsdag

16.30 Barnens halvtimme. Färg. Tjeckiska filmer samt en historia av Beppe Wolgers ritad av Pam Elman och med Sven Lindberg som berättare.
17.00–17.20 Julkalendern. Färg. Repris. Textat.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Pan Tau. Färg. 4. På cirkus.
18.30 Julkalendern: Barnen i Höjden. Färg.
18.50 Bellmanslotteriet. Färg. Direkt-sändning av dragningen.
19.10 Duellen. Del 3. Färg. I rollerna: Heinz Bennent och Hans-Helmut Dickow.
19.30 Molo-folket. Färg. En folkgrupp i norra Laos som värvas som soldater av båda sidorna i Indokinakriget, och kanske därför är på väg att utplånas.
20.30 Att göra sin röst hörd. Färg. Jugoslavisk film om radioamatörer i Kroatien.
20.35 Herrarna i hagen med Sune Mangs och Jarl Borssén. Färg.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Stora stygga fåglar och små snälla — italiensk film från 1965. Regi: Pier Paolo Pasolini. I rollerna: Toto samt Ninetto Davoli.
23.00–23.05 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Beppe godnattstund. Färg.
18.00 Deep River Boys på Chat Noir i Oslo.
18.30 Svindlande affärer — serie med Gladys Cooper, David Niven, Charles Boyer, Gig Young och Robert Coote.
19.20–19.30 Sydnytt. Västytt.
19.30 Riksbildning.
19.30 Rapport med TV-nytt, väder.
20.00 Rävspel. Färg. Serie av Bosse Andersson och Göran Holmberg. Regi: Jackie Söderman.
Medverk. Sören Söderberg, Liskulta Jobs, Gunnar Ekvall, Rune Tureson, Jörgen Barwe, Per-Axel Arosenius, Arne Strand, Urban Eldh, Rune Jansson, Olof Huddén, Carl-Olof Ek, Brigitte Ornstein.
20.45 Operation havsutter. Färg. Hur det gick till när man flyttade en koloni havsuttr från Aleuterna sydöst om Alaska till tryggare vatten.
21.00 Mötet. Färg. Signe Ingebrittson, läglänare, möter Caroline Gyllenrook, friherrinna.
21.40 Dick Cavett intervjuar. Färg. Gäst: Bette Davis.
22.35–22.40 TV-nytt, väder.

TV Torsdag

16.30 Sagor från Italien. Färg.
16.50–17.10 Julkalendern. Färg. Repris. Textat.
17.30–17.55 Regionalt: Östbick.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Ventilen. Färg.
18.30 Julkalendern: Barnen i Höjden. Färg.
18.50 Med Hans i vida världen. Färg. 4. Folkpenningen Hans Ostelius berättar för Lasse Holmqvist.
19.30 Allsköns musik. Färg.
20.20 Ljurer Gustav Johansson? Färg. Svea Kanal presenterar en thriller i dataåldern — 35-åringen som blev 67 på bråkdelen av en sekund.
Medverk. Lars Amble, Christer Banck, Hans Bendrik, Jan Bergskvist, Svante Forster, Ulla Magnusson, Lis Nilheim, Liselotte Nilsson, Anders Nyström, Tord Pettersen, Helge Skoog, Meta Valström, Chris Wahlström, Bengt Wittström m fl.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Under samma tak. Färg. 12. Archie som blodgivare.
I rollerna: Carroll O'Connor, Jean Stapleton, Sally Struthers, Rob Rainer.
22.00–22.05 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

Jullovsserier presenterade av Anita och Tevelinken.
10.00 Farfar på jakt — dockserie. Färg. 1. Den listiga tigern.
10.10 Kojan — program för de yngsta.
10.25–10.50 ca. Ögonblick. Färg. Skämt och allvar i skön blandning.
Jullovsserier presenterade av Anita och Tevelinken.
15.00–16.10 ca. Tintins äventyr: Krabban med guldklorna. Färg. De svenska rösterna: Tomas Bolmer, Åke Lindström, Lars Edström, Fredrik Ohlsson, Bert-Åke Varg, Mathias Henrikson, Rolf Knutsson.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Beppe godnattstund. Färg.
18.00 Insändaren. Textat.
18.30 Stålar med stjär. Färg.
18.55 Anna på Haugsetvolden — norsk program om ett märkligt livsöde.
19.20–19.30 Sydnytt. Västytt.
19.30 Riksbildning.
19.30 Rapport.
20.00 Titta på tvän. Färg. Glimtar ur julhelgens program i TV 2.
20.10 Onedini-linjen. Färg. 12. Falska förespeglingar.
I rollerna: Peter Gilmore, Anne Skallybrass, Howard Lang, Pamela Salern, Michael Billington, Jessica Benton m fl.
21.00 Bakom rubrikerna. Vem ska ha makten på Sveriges Radio?
21.40 Dick Cavett intervjuar. Färg. Gäster: Harry Belafonte och Sidney Poitier.
22.45–22.50 TV-nytt, väder.

— Jag kan lita helt på min kära Rut.
— Ja, men kan du lita på alla karlar hon träffar?

— Ja, vi har alla våra små egenheter.
— Inte jag.
— Jaska, är ni om i kaffekoppen med höger hand?
— Ja, naturligtvis.
— Ja, där kan man se — det är en liten egenhet. Vi andra rör om med skeden.